

b O N U M PUBLICUM

**Árvízbiztonsági
együtműködés
a Huawei-jel** 44

Az internetes platformok
társadalma 14

AZ NKE-RE IS SZÁMÍT A MAGYAR ŰRIPAR 06

Interjú Ferencz Orsolya miniszteri biztossal
és Parragh Bianka kutatócsoport-vezetővel

A nemzetközileg elismert fiatal olasz politológus meghatározó műve először olvasható magyar nyelven. A kötet a konzervatív gondolkodást a francia forradalomtól napjainkig alapjaiban meghatározó európai szerzők és műveik bemutatására vállalkozik, szilárd és jól körülírható kulturális alapot nyújtva a szellemi irányzat történetének vizsgálatához.

Hamarosan megjelenik!

Francesco Giubilei
A nyugati konzervatív gondolkodás kézikönyve

Francesco Giubilei
A nyugati konzervatív gondolkodás kézikönyve

Ludovika Könyvesbolt

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Oktatási Központ
1083 Budapest, Üllői út 82.

+ 36 1 432 9000 / 20 444-es mellék
vasarlas@ludovika.hu

Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig: 7.30–16.00-ig, pénteken: 7.30–13.30-ig
webshop.ludovika.hu

📱📺 Ludovika Egyetemi Kiadó

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

12
Átadták a 2021-es egyetemi címeket és elismeréseket

23
Történelmi siker
– Csata az EK-csoportkörben

26
Tudománnyal a tiszta tudatért

ŰRSTRATÉGIA NKE-S SEGÍTSÉGGEL

Hetvenöt évvel ezelőtt Bay Zoltán mérnök-fizikus holdradarkísérleteivel a magyar űrkutatás megkerülhetetlen tudósává vált, munkásságával pedig utat nyitott egy új tudományágak. Hazánk az idők folyamán számos területen adott elismert és korszakalkotó tudósokat a világnak, ahogy nincs ez másként az űrkutatás területén sem. Részt vettünk az Interkozmosz programban, amelynek keretében 1980-ban Farkas Bertalan első magyarként léphetett a világűrbe. A sikerek sorozata nem állt meg a Pille dózismérőnél, vagy a CubeSatoknál; jelenleg is magyar fejlesztésű műszereket használnak – többek között – a Hold körüli aktivitást megcélzó Lunar Gateway űrállomás, és Lunar Pathfinder kommunikációs egység projektjeiben. Habár az űrkutatást kevésbé gondolnánk egyetemünk, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem portfóliójába tartozónak, mégis több, ehhez kapcsolódó területen végez meghatározó munkát két egyetemi kutatócsoportunk. Szakmai műhelyeink kutatásainak eredményei űrgazdasági, űrjogi, diplomáciai területeken, de a védelem- és biztonságpolitika területén is meghatározóak, amit mi sem mutat jobban, minthogy ezek jelentették Magyarország Űrstratégiájának megalapozását. Mikor mehet újra magyar űrhajós a Nemzetközi Űrállomásra, és milyenek lennének a mindennapok űrkutatás nélkül? Ezt is megtudhatjuk Ferencz Orsolyától, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Űrkutatásért felelős miniszteri biztosától és Parragh Biankától, az NKE Űrgazdasági és Nemzetgazdasági Versenyképesség Kutatócsoport vezetőjétől.

Szilágyi Dénes főszerkesztő

TARTALOM 2021. NOVEMBER

02	MOZAIK	29	20 ÉVES A CEPOL – AHOL A JÁRVÁNY LEHETŐSÉG	44	KÖZÖS HULLÁMTÉRBE AZ NKE ÉS A HUAWEI
06	AZ NKE-RE IS SZÁMÍT A MAGYAR ŰRIPAR	32	MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI ÖSZTÖNDÍJ – EGY KARRIER KEZDETE	47	ALKALMAZKODNUNK KELL A KLÍMÁVÁLTOZÁS OKOZTA SZÉLSŐSÉGEKHEZ
12	ÁTADTÁK A 2021-ES EGYETEMI CÍMEKET ÉS ELISMERÉSEKET	34	A MAGYAR-AMERIKAI KAPCSOLATOK CENTENÁRIUMÁRA	50	KURIÓZUMOK PERJÉS GÉZA HAGYATÉKÁBÓL
14	AZ INTERNETES PLATFORMOK TÁRSADALMA	36	QUO VADIS, NÉMETORSZÁG? – A SZÖVETSÉGI VÁLASZTÁS VÁRHATÓ KÖVETKEZMÉNYEI	52	KATONAI RADARFEJLESZTÉSEK A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚBAN
18	EURÓPA JÖVŐJE FRANCIA SZEMMEL	38	GAZPROM: FÖLDGÁZ A TÜZRE?	55	A MEGÉRTHETŐVÉ TETT POLITIKATUDOMÁNY
20	ÖRÖKSÉG A MINDENNAPOKBAN – 20 ÉVES A MAGYAR ZOLTÁN SZAKKOLLÉGIUM	40	LÁTHATÁRON A KÖZÖS EURÓPAI HÍRSZERZÉS?	56	HOGYAN LÁTJA VILÁGUNKAT A KONZERVATIVIZMUS?
23	TÖRTÉNELMI SIKER – CSATA AZ EK-CSOPORTKÖRBE	42	FENNTARTHATÓBB VÁLASZTÁS A GOOGLE SEGÍTSÉGÉVEL		
26	TUDOMÁNNYAL A TISZTA TUDATÉRT				

bonum publicum 1

GEORGE C. MARSHALL CENTER ALUMNITALÁLKOZÓ

A Nemzeti Közszerológati Egyetemen tartotta éves találkozóját az amerikai-német partnerségben 1993 óta működő, nemzetközi biztonsági és védelmi képzéseknek otthont adó, George C. Marshall European Center for Security Studies magyar alumnihálózata. Az idei esemény több szempontból is különleges volt: a rendezvényt első alkalommal rendezték az NKE-n, előadást tartott Christopher Cavoli vezérezredes, a US Army Europe and Africa főparancsnoka, és Barre R. Seguin ny. vezérőrnagy, a Marshall Center új igazgatója is, de sor került a magyar alumnihálózat vezetőváltására is. Christopher Cavoli vezérezredes Barre R. Seguin ny. vezérőrnaggyal folytatott beszélgetés formájában osztotta meg gondolatait az európai védelmi együttműködés témájában. Cavoli tábornok és Seguin vezérőrnagy többek közt emlékez-

tettek az európai biztonsági környezetben a 2014-es ukrajnai válsággal bekövetkező érdemi változásokra, felhívták a figyelmet a hibrid kihívások komplexitására, valamint a NATO-n belüli interoperabilitás humán, operatív és technikai dimenziójára.

A vendégek külön kiemelték a kutató-elemzői munka és szakmai kapcsolatok értékét, valamint hangsúlyozták az intézmények közötti kutatói együttműködés fontosságát is.

ÚJSZERŰ MÓDOKON SZÓLNAK A HALLGATÓKHOZ

Átadták az Innovatív Tanszék Díjakat a Kreatív Tanulás Program workshopján. Az Oktatási Központban tartott eseményen kiderült:

a díjat hat tanszék érdekelte ki, további hat pedig különdíjban részesült. Ezek a közösségek eddig nem megszokott, új oktatási módszertanok mentén képzik a hallgatókat, igazi élményszerű oktatást kínálnak számukra, és kiemelkedik tehetséggondozásuk is.

Az Innovatív Tanszék Díjra az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karról hét, a Rendészet-tudományi Karról hat, a Hadtudományi és Honvédtiszt-képző Karról öt, míg a Víz-tudományi Karról egy pályázat érkezett. A díjat két kar esetében megosztva kapta két-két tanszék, amelyek fele-fele arányban osztoznak az elismeréssel járó ötszáz ezer forintos díjazásban.

INNOVÁCIÓ AZ ÉLHETŐ JÖVŐÉRT

E címmel tartott konferenciát a Magyar Tudomány Ünnepe apropóján november 4-én az NKE Innovációs és Technológiai Irodája. Köszöntőjében Kohut Balázs, az NKE fejlesztési igazgatója kifejtette: minthogy a fiatalok számára természetes az okoseszközök használata, e logikájú gondolkodást és szolgáltatásokat várnak el az egyetemről is. „Ennek mikéntjéről is gondolkodunk ezen a konferencián.” Hozzátette: az üzleti érdeklődés nyugatról keletre tolódik, számunkra Kelet-Közép-Európában ez helyzeti előnyt jelent, hiszen a Nyugat-Balkánon is „meg tudunk élni”, egy nyelvet beszélünk a keletiekkel. Fontos, hogy a Huawei-jel a Bajai Víz-tudományi Kar közös fejlesztésbe kezdett, és más világcégekkel is együttműködésre törekszik az intézmény. Rendszerben kezdjük építeni az innovációs ökoszisztémát. Ehhez üzleti logikájú eredményeket és terveket láthatunk ma; a piaci szereplőkkel párbeszéd indul el. „Nemcsak elköteleztettek vagyunk, de jó tanulók is szeretnénk lenni” – fogalmazott Kohut Balázs. Ezt követően Szabó István, a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal tudományos és nemzetközi elnökhelyettese a magyarországi innovációs ökoszisztéma megújításáról beszélt; majd Lengyel László, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ igazgatója Ipar-egyetem együttműködés című előadásában e kooperáció gyakorlati megvalósulását mutatta be.

ÚJ, FENNTARTHATÓ KÖZGAZDASÁGTAN

Matolcsy György, a jegybank elnöke a jövő új, fenntartható közgazdaságtanáról tartott átfogó előadást hallgatóinknak egyetemünk Ludovika Campusán. A Magyar Nemzeti Bank elnöke a közgazdaságtan szükséges szemléletváltására hívta fel a figyelmet, hogy az a szellemi erőforrásokra, a fenntarthatóságra és az életelvre épüljön. Matolcsy György hangsúlyozta, hogy az információs forradalom óta a tudás bővülése folyamatosan új, bőséget eredményező technológiai forradalmakat hoz létre. A kreativitás és a tehetőség szerepe felértékelődik, mert az új, korlátos erőforrások meghatározzák, hogyan leszünk képesek kiaknázni az új gazdaság legfontosabb erőforrását: a tudást. Figyelmeztetett, hogy eljutottunk arra a fejlettségi szintre, hogy képesek vagyunk a természeti erőforrásokat túlhasználni, így civilizációnk fennmaradása a közgazdaságtan fenntarthatósági fordulatán múlik. A fenntartható közgazdaságtannak választ kell találnia a virtuális gazdaság és üzleti élet, az új térszerkezetben megvalósuló foglalkoztatás és oktatás, valamint a hozzáféréseken alapuló gazdaság kihívásaira. Az előadáson kívül a jegybank közel 200 szakkönyvvel támogatta a hallgatók tudástökéjét.

SYNERGIA NEMZETKÖZI KÉPZÉS

A képzés budapesti eseménye alkalmából Koltay András rektor fogadta a Synergia magyar-lengyel-bolgár-lett nemzetközi képzési program külföldi partnerintézményeinek Magyarországon tartózkodó vezetőit november 8-án.

A találkozón Wojciech Federczyk, a varsói Lech Kaczyński Nemzeti Közigazgatási Iskola (KSAP) igazgatója, Agita Kalviņa, a rigai Lett Közigazgatási Iskola (LSPA) igazgatója, Pavel Ivanov, a szófiai Közigazgatási Intézet (IPA) igazgatója, illetve Pröhle Gergely, a Synergia program magyarországi koordinációjáért felelős NKE

Stratégiai Tanulmányok Intézetének igazgatója vettek részt. A Synergia képzési program az NKE és a fenti intézmények együttműködésével 2020 ősze óta tart, célja az állami és közigazgatási felsővezetők képzése, a köz- és a magánszféra jó tapasztalatainak átadása, valamint a

személyes kompetenciák és a hatékonyság javítása révén.

A 2021/2022-es második évfolyam képzésének első két szakasza szeptemberben Varsóban, októberben Szófiában már lezajlott, november 8-10. között pedig egyetemünk adott otthont neki Budapesten.

A KONCERTEK KULISSZATITKAI

A Liszt Ferenc-díjas zongoraművész, Szilasi Alex és az NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszékének egyetemi tanára, Horváth Attila alkotmánybíró közös előadásában megvalósuló Ludovika Zenezalon ismét jelenléti formában várta az érdeklődőket, akik ezúttal a koncertek kulisszatitkaiba nyerhettek betekintést. „Chopin és Liszt gyakori vendégei voltak azon kulturális szalonoknak, ahol a különböző értelmiségiek és a zeneszerető felsőosztály összegyűlt, és minden ilyen alkalommal természetesen a művész volt a fő attrakció” – hangsúlyozta Szilasi Alex. A zongoraművész az est során azt is kifejtette: előfordulhat, hogy az előadó elfelejti menet közben, mit és hogyan kellene pontosan játszania. Ilyenkor jobb esetben „ki tudja magát vágni”, de előfordulhat „teljes memóriakiesés is”, amikor kellemetlen helyzet alakulhat ki. Az előadás alatt szóba került: a kottakiadók és a „copyright” megjelenésével elveszett a zongoraművészek improvizációjának varázsa, így a szalonok nem tudnak olyan élményt nyújtani, mint két-háromszáz évvel ezelőtt.

TIZENNYOLCAN PÁLYÁZTAK SIKERESEN A NEMZETI FELSŐOKTATÁSI ÖSZTÖNDÍJRA

Ünnepi hangulatban kezdődött a novemberi 9-ei Oktatási Rektorhelyettesi Értekezlet, ahol átadták a Nemzeti Felsőoktatási Ösztöndíjról szóló okleveleket. „Kiemelkedő tanulmányi eredmény és kimagasló munka szükséges az egyes szakmai területeken ahhoz, hogy valaki sikeresen

pályázzon az ösztöndíjra” – hívta fel a figyelmet Christián László r. dandártábornok, az NKE oktatási rektorhelyettese, aki gratulált az okleveleiket átvevő hallgatóknak. Az egy főre jutó havi negyvenezer forintos ösztöndíj egy tanévre, azaz tíz hónapra szól.

KLÍMASEMLEGESSÉG ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

„Jelenleg Európában rendkívüli a helyzet az energetika területén. Európa-szerte igencsak megnöttek az energiaárak, amely úgy vélem, felhívja a figyelmet arra, hogy nem feledkezhetünk meg a versenyképességről. Ellátásbiztonsági szempontból megfizethetőnek kell lennie az energiaátmenetnek” – mondta a körforgásos gazdaság fejlesztéséért, energia- és klímapolitikáért felelős államtitkár a Magyarország zöld úton

jár – párbeszéd a környezetünk védelméről című kerekasztal-beszélgetésen. Steiner Attila ismertette, hogy alapvetően az ITM-ben vannak azok a szakpolitikák, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy Magyarország ténylegesen tegyen valamit a klímavédelem érdekében. Három fő terület áll a tárca fókuszpontjában, amelyeken keresztül el lehet indulni a klímasemlegesség irányába: a megújuló energiatermelés,

az elektromos közlekedés elterjesztése és az illegális hulladéklerakók megszüntetése, amelynek segítségével hozták létre a HulladékRadar nevű mobilalkalmazást. Az ITM államtitkára hangsúlyozta: fontos lépés volt az egyszerű használatos műanyagok forgalomba hozatalának betiltása, amellyel az újrahasznosítási arányt szeretnék jelentősen növelni. Az NKE fejlesztési rektorhelyettese, az egyetem és az ifjúság klíma- és környezetvédelemben játszott szerepével kapcsolatban kiemelte: ebben a témában egyszerre kell nyitottnak lenni és érteni a gazdasági és a természettudományos ismereteket, valamint a klímavédelem és az ökológia fizikai, biológiai, kémiai statisztikai összefüggéseit. „Olyan átfogó interdiszciplináris tudásanyagra van szükség, és mindenképp nyitottságra, amely nélkül nem lehet megérteni a probléma egészét és összetettségét, és másokon sem tudunk segíteni, ha ez a fajta áttekinthetőség nincs meg” – fogalmazott Kis Norbert.

Az NKE-re is számít a magyar űripar

Magyarországon mintegy negyven vállalat működik űripari területen. Bay Zoltán 75 évvel ezelőtt elvégzett holdradarkísérlete óta nem ültünk a babérjainkon, a magyar egyetemek tudást halmoztak fel, a vállalatok innovációi pedig számos űreszközön teljesítenek szolgálatot. Ferencz Orsolyát, a Külgazdasági és Külügyminisztérium űrkutatásért felelős miniszteri biztosát és Parragh Biankát, az NKE tudományos főmunkatársát, az Űrgazdasági és Nemzetgazdasági Versenyképesség Kutatócsoport vezetőjét kérdeztük.

● Miért van szüksége egy ilyen méretű országnak az űrtevékenységre? Ferencz Orsolya: Ma az űrsektorban használt eszközök és az ezekre épülő globális szolgáltatások a kritikus infrastruktúra részei, így nem kérdés, hogy ebben minden országnak részt

kell vennie. Ehhez stratégia is kell. Az űrstratégiának tekintettel kell lennie az ország méreteire, de el kell oszlatni azt a tévhitet, hogy Magyarországnak ne lennének nagyon komoly hagyományai. 75 éves a magyar űrtevékenység, Bay Zoltán – a világon másodikként

– 1946. február 6-án végezte holdradarkísérletét, megmérte a Föld–Hold közötti távolságot. Ezután sikerek sorozata jött, és mostanra Magyarország teljes joggal kér helyet a nemzetközi űrközösségben.

● Hogyan látja a fejlődés ívét, tehát a Bay-kísérlet, a Pille és mondjuk a CubeSatek mentén húzható egy ilyen ív?

F. O.: Ennél sokkal több, ráadásul a CubeSateket, azaz a kockaműholdakat nem is ebben a kontextusban emelném ki, hanem az oktatásnál. Nagy projekteknél érdemes gondolkodni. Például nemrégiben az Európai és a Japán Űrügynökség BepiColombo missziójának egy platformon utazó két szondája eljutott a Merkúrhoz. Mindkét szondán több kulcsfontosságú berendezés, műszer magyar fejlesztők munkája. Egy másik példa, hogy az Európai Űrügynökség (ESA) Hold körüli aktivitását megcélzó Lunar Gateway űrállomás és Lunar

Parragh Bianka, az NKE Űrgazdasági és Nemzetgazdasági Versenyképesség Kutatócsoport vezetője és Ferencz Orsolya, a Külgazdasági és Külügyminisztérium űrkutatásért felelős miniszteri biztos, a magyar fejlesztésű SMOG zsebműhoddal.

Pathfinder kommunikációs egység projektjeiben a sugárvédelem és a telekommunikáció legfontosabb eszközeit magyar cégek fejlesztik, gyártják és szállítják le. Nagy dolog, hogy az egyetemi szférában is vannak komoly eredmények. A zsebműholdak közül már a harmadik ilyen demonstrációs eszköz állt pályára és végez sikeres méréseket öt műszerével egy kicsi fedélzeten, és olyan új adatokat szolgáltat, amelyeket eddig senki nem mért meg. Nevezetesen a földfelszíni telekommunikációs rádiós zajok magaslégkörbe szóródó és ezáltal veszteségként jelentkező részét, az elektromágneses szmogot, innen a SMOG elnevezés.

● Mindez nem elég tehát, miért kell magyar űrhajós is?

F. O.: Az űripar egy folyamatosan fejlődő szektor, ahol a piaci pozícióinkért újra és újra meg kell harcolnunk. A magyar űrhajós pedig nem presztízs-kérdés, ez is egy rosszul rögzült

tévedés. Ugyanis a Nemzetközi Űrállomás egy különleges helyzetben lévő tudományos laboratórium, amelyből egyelőre csak egy van. Ebben az évtizedben várható, hogy részben magántőke révén több ilyen űrállomás is működésbe lép. Egy ilyen helyen a kutatási, azaz az ún. űrhajós időért nagyon komoly verseny folyik az országok között. Ha mi a saját űrhajósunk által a saját egyetemeink, cégeink, kutatóműhelyeink programját tudjuk végrehajtani, az óriási lendületet ad a szektornak.

● Milyen célokat fogalmaz meg az űrstratégia?

F. O.: Három fontos pillére van: az utánpótlásképzés, az ipari szegmens megerősítése, illetve a nemzetközi mozgástér. Épp azért beszélgetünk a Külgazdasági és Külügyminisztériumban, mert a kormány 2018-ban ehhez a minisztériumhoz rendelte a területet felismerve azt, hogy Magyarország kizárólag nemzetközi térben tudja

sikerre vinni. Mindaz, amit az elmúlt években elértünk, a diplomatáknak és a külképviseleteknek köszönhető.

● Milyen lépések kellene ahhoz, hogy újabb magyar űrhajós vehessen részt egy misszióban?

F. O.: Ez egy kökemény tárgyalássorozat eredménye. 2019-ben kezdtük a tárgyalásokat az Orosz Űrügynökséggel, a Roszkoszmoszal. A reális céldátumot a magyar űrhajós feljuttatására 2025–2030 közé tettük. Közben 2020-ban az Egyesült Államok visszanyerte 2011-ben elveszített képességét arra, hogy amerikai földről amerikai eszközzel juttasson embert az űrbe. Az Axiom Space nevű űrinfrastruktúra-fejlesztő céggel közös programunkban 2024 a céldátum. A magyar költségvetésből finanszírozott program nem űrturizmus, hanem tudományos program, aminek fő célja az egyetemeink, kutatóhelyeink, cégeink előrébb vitele, versenyképességük fokozása és a gazdasági megrerülés. Most tervezési fázisban vagyunk, amiben nemzet-

közi partnereink is részt vállaltak. A tervezett feladatok között szerepel a sugárzásmérés, az anyagtudományok, űrélettan, gyógyszerfejlesztés, elektronikai fejlesztés. Soha ilyen nagy lehetőség nem volt magyar honfitársunk űrbe juttatására, ugyanis van egy mindezeketől független harmadik szál is. Az Európai Űrügynökség szintén 11 év után megnyitotta toborzását, amely május végén zárult. A projekt-asztronauta- és a professzionális-asztronauta-, valamint a Paralimpiai Bizottság által segített paraasztronauta-programra összesen 170 honfitársunk jelentkezett, háromnegyedük férfi, negyedük nő.

● Milyen haszna lehet az űrtevékenységnek a gazdaságra?

F. O.: A programban lehetőség nyílik termékfejlesztésre is, ami piacosítható. Annak idején a Pille dózismérő fejlesztés megjelent az atomerőművekben, az egészségiparban. Továbbá gondolkunk bele abba is, milyen lehetőséget jelent orvosainknak, ha egy űrhajós kiválasztása és kiképzése során tapasztalatokat szereznek.

● Hogyan kapcsolhatók be a magyar egyetemek az űrtevékenységbe?

F. O.: Egészen más a versenyképessége egy egyetemnek a nemzetközi rangsorban, ha el tudja mondani leendő hallgatóinak, hogy nálunk előben van lehetőség részt venni egy űrprogramban. Ahhoz, hogy bejussunk a nagy egyetemek elitklubjába, nekünk is

olyat kell kínálnunk, ami a hallgatók számára érték.

● Miben segíthet ezen a területen a Nemzeti Közszolgálati Egyetem?

F. O.: Nagyon is sokat. Az űrszemens nem korlátozódik a műszaki és természettudományok vagy az informatika területére. Az eszközök előállítása nyilván igényel ilyen tudást, ám az egész életünk megváltozott az űrképességeink miatt. A világjárvány alatt például a műholdflották által segített globális hírközlés jelentősen segítette a válságkezelést. Az űreszközök használata által egy teljes társadalmi átalakuláson mentünk keresztül. A jogszabályok és az ezen a területen működő multilaterális szervezetek belső struktúráinak

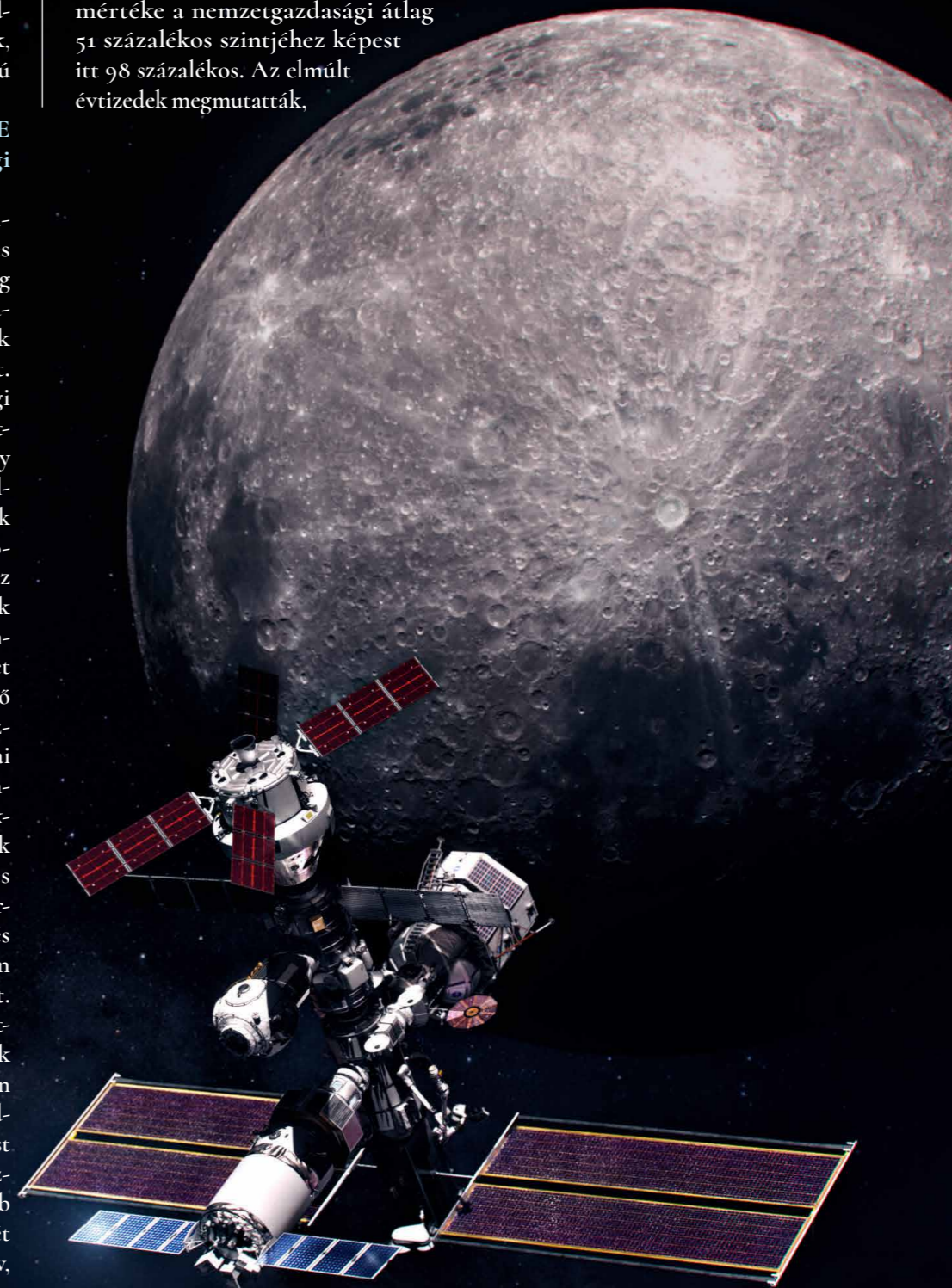
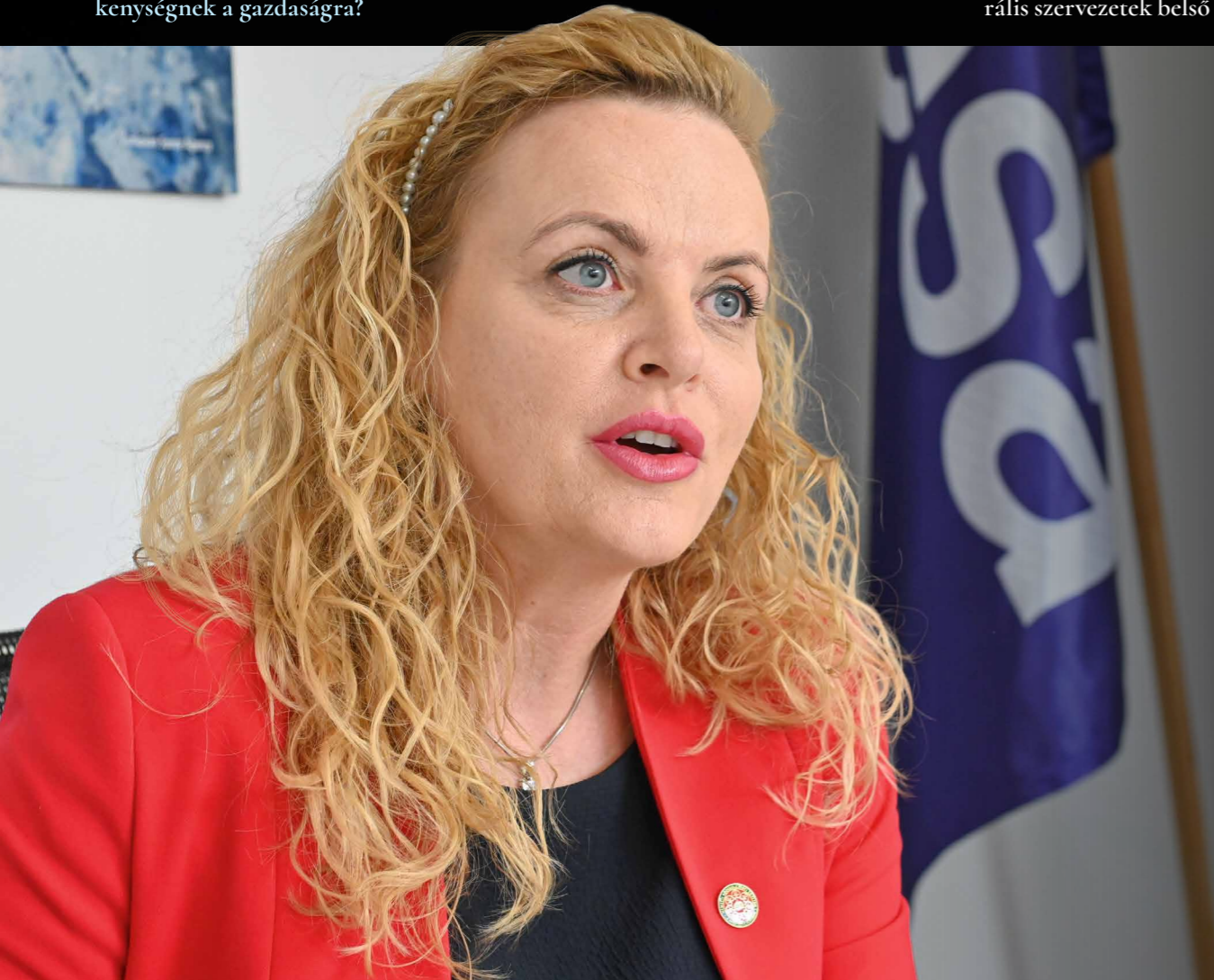
ismerete, a biztonságpolitika kapcsán a nemzetvédelem, a hibrid hadviselés, a hatalmi rendszerek egymáshoz való viszonyának megváltozása mind olyan terület, amelyet az NKE is kutat. Még egy adalék: 2019-ben a NATO műveleti területté nyilvánította a világűrt. Célunk, hogy komplexen adjunk tudást a magyar egyetemistáknak, és ebben az NKE-re kulcsfontosságú szerep hárul.

● Milyen munkát végez az NKE Űrgazdasági és Nemzetgazdasági Versenyképesség Kutatócsoport?

Parragh Bianka: 2020-ban kezdtük meg az NKE Űrgazdasági és Nemzetgazdasági Versenyképesség kutatócsoportjaként az űrstratégia gazdasági implikációinak megalapozását szolgáló munkát. Kutatócsoportunk a Külgazdasági és Külügyminisztériummal együttműködésben arra vállalkozott, hogy felvázolja azokat az állami szerepvállalással összefüggő irányokat, amelyek hazánk sikeres felzárkózását támogatják az űripari területen. Mivel az űripari szolgáltatások és termékek kritikus infrastruktúrává váltak, fontos, hogy az állami és piaci szemlélet egyszerre jelenjen meg. Az ösztönző magyar állammodell 12 éves tapasztalata – amely több gazdaságpolitikai ágban ért el jelentős sikereket – fontos kiindulópontja kutatómunkáknak. Tekintettel a statisztikai adatok hiányos rendelkezésre állására és a megalapozott helyzetértékelés érdekében a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával együttműködésben több szektorszintű kutatás készült. Az eredmények alapján elmondhatjuk, hogy ma 40 vállalat működik az űripari területen, amelyek átlagosan 20 évesek, nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkeznek, és olyan tudást halmoztak fel, amely a célzott és ösztönző állami szerepvállalással tovább erősíthető. A szektor különlegességét adja, hogy rendkívül tudásintenzív,

magas képzettségű munkaerőt igényel. A magas hozzáadott érték lehetővé tette, hogy a kisvállalatok esetében 20, a közép- és nagyvállalatok esetében 50 százalékkal magasabb az árbevétel, mint a nemzetgazdaság többi ágazatában. A hazai vállalati hozzájárulás mértéke a nemzetgazdasági átlag 51 százalékos szintjéhez képest itt 98 százalékos. Az elmúlt évtizedek megmutatták,

hogy a hazai űrszektor életképes, és jelentős hazai hozzáadott értéket produkál. Háromnegyedük exportál, ami szintén kimagasló arány. A kutatómunkánk különlegességét adta az is, hogy a felmérés a pandémia idején készült, és az űripar bizonyította »

válságállóságát: a vállalatok többsége árbevétel-növekedést ért el. Az űripar olyan perspektivikus lehetőség a hazai hozzáadott érték növelésében, amely a beszállítói láncokban való előrelépéshez és a minőségi növekedési források bővítéséhez jelentősen hozzájárul. Ez pedig érdemben támogatja a fenntartható, környezetbarát gazdasági növekedést és a felzárkózást. További előny, hogy a legtöbb országban nincs ilyen múltra visszatekintő űrtevékenység, és a szektor vállalatainak, kutatóhelyeinek elhelyezkedésében országos lefedettség jellemző, azaz nincs Budapest-központúság. A pandémia alatti kutatások és a szektor „dual use” jellege alátámasztja, hogy az ösztönző, célzott állami szerepvállalásra a jövőben is szükség lesz. Az állami és a piaci szféra szoros együttműködése pedig nemzetközi kitekintésben is versenyképességi tényező. Emellett a nemzetközi kutatások az űripart mint kevésbé kitett iparágat azonosították. Pozitív fejlemény az is, hogy 2020-ban létrejött egyetemünkön a Világűr Társadalomtudományi Kutatóműhely.

● **Hogyan hasznosulhatnak a kutatómunka eredményei az egyetem számára?**

P. B.: Az egyetem portfóliójából adódóan számos területen. Az űrgazdasági, űrjogi, diplomáciai területeken, de a védelem- és biztonságpolitikai területek tudásanyagainak fejlesztésében is. Például az okostelefonok vagy a GPS-adatkövetés kettős felhasználású terület: polgári és katonai. Ilyen szempontból az NKE tekintetében mind a nemzetgazdasági előnyök feltárására, mind az állami szuverenitási oldalról lehetőség nyílik.

F. O.: Újabb terület a diplomataképzés, hiszen ezzel is az NKE foglalkozik. Az űrdiplomácia hangsúlyait az elmúlt három évben értettük meg igazán, de más országok már évtizedek óta élnek ezzel.

● **Milyen üzenet fogalmazható meg a kételkedőknek, például azoknak, akik a Facebook-kommentekben azt írják, hogy minek költünk az űrre, miért nem inkább a nyugdíjakra?** Erre született aztán egy olyan válasz: azért, hogy a következő évtizedekben is tudjunk nyugdíjat fizetni.

F. O.: Ez nem új érvelés. Amikor 1961-ben John F. Kennedy meghirdette az Apolló-programmal a Holdra szállást, ugyanebben az évben Fritz Bade német filozófus, SPD-politikus drága hobbinak tartotta az űrt. Aki viszont látja, hogy az elmúlt 50 évben mit

kapott az emberiség az űripartól, beláthatja, hogy ma 8 milliárd ember életét teszi könnyebbé. Vannak olyan részei a bolygónak, ahová földfelszíni infrastruktúrával nem lehet oktatást vinni, de az űrinfrastruktúra segítségével távoktatást igen. A termésbecslés, a Föld-megfigyelés, a növénytakaró állapotának monitorozása, az árvi-zek vizsgálata vagy a klímaváltozás problémaköre az űrtechnológia nélkül nem lenne kezelhető. Azaz sokkal többet kap vissza az emberiség gazdaságban és tudásban, mint amennyit beletett. Magyarország pedig nem kis ország az űriparban, európai uniós viszonylatban közepes méretű. Ebben a szektorban nem kizárólag az számít, mekkora egy ország mérete és gazdasága. Persze számít a gazdasági háterszág, de egy sportoló sem azért

nyeri meg az olimpiát, mert gazdag országból jött, hanem mert tehetséges. Ez az űrtevékenységben nagyon kiemelten számít. Magyarországon bőven van tudástartalék, tehát akkor is tudunk sikereket elérni, ha nincs akkora gazdasági potenciál. Hasonló méretű ország Izrael, amelynek saját Hold-programja van, és számunkra példaértékű, amit az elmúlt évtizedben letettek az asztalra.

P. B.: Pénzügyi tekintetben nagy az előrelépés, hiszen megnégyszerezettük azokat az ESA-befizetéseket, amelyek később a vállalatokat hozzátják kedvező helyzetbe, ugyanis pályázhatnak, és fejlesztéseket valósíthatnak meg. Emellett az épülő komplex űripari ökoszisztéma csak úgy lehet sikeres a jövőben, ha látjuk az űripar megjelenését

a mindennapi életünket természetesen könnyebbé, gyorsabbá, kényelmesebbé tévő területeken, legyen szó egészségügyről, mezőgazdaságról, járműiparról vagy akár a meteorológiáról. A társadalmi elfogadottságot kettősség jellemzi, hiszen sokan nincsenek tudatában, mennyire részei életüknek a fent említettek, a másik oldal pedig nagyon is látja és megdöbben, milyen sok területre kihat, és az űripari innovációk a teljes társadalom életminőségét emelik.

F. O.: Mindehhez hozzá kell tenni, hogy a ma felnövő generáció számára már sokkal érthetőbb, miért van szükség űriparra. Nem gondolom, hogy ennek

fontosságát az egyetemista korosztálynak kell magyarázni. Ugyanakkor a közvélemény meggyőzése ettől még fontos, de nem magyar specialitás. Minden ország küzd vele, például a NASA költségvetésének jelentős része, egyes források szerint közel 20 százaléka megy el a kommunikációra, azaz annak megmagyarázására, hogy a másik 80 százalékot mire költötték. Mindez nemcsak az űrszektorra érinti. A genetikai kutatásoktól a kvantumszámítógépig számos tudományterület van, ahol elsőre nem érthető a mindennapi élethez való szükségessége, mégis számos gyakorlati haszna van. A napkitörések

például szó szerint lekapcsolhatják a villanyt, tönkretelhetnek eszközöket, hónapokra megbénítva a különféle szolgáltatásokat. Ezért fontos például az űridőjárás-előrejelzés, ami hamarosan megjelenhet a szolgáltatások szintjén. Magyarország is be kíván kapcsolódni ebbe az adatszolgáltatásba. Ha pedig ezek a kitörések elérik a földfelszínt, és az itteni infrastruktúrát károsítják, akkor az emberiség egy pillanat alatt a kőkorszakban találná magát, és akkor – a hiányát érezve – már nem lesz kérdés utólag, hogy miért is van szükség űrszektorra.

Szerző: Tasi Tibor

Fotó: Szilágyi Dénes, NASA

Átadták a 2021-es egyetemi címeket és elismeréseket

„Olyan munkatársak és elkötelezett támogatók tevékenységét ismerjük ma el, akik munkájukban, emberségükben egyaránt kiválóak, és önzetlen elkötelezettséget mutattak az egyetem iránt” – fogalmazott Koltay András, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora az egyetemi címek és elismerések átadó ünnepségén, a Ludovika főépület Széchenyi dísztermében, november 11-én.

Koltay András hangsúlyozta: a díjazottak munkája példaként állítva meghatározza a közösség minden tagja számára érvényes és követendő mércét, amelyet munkájában el kell érnie. Az ünnepségen felszólalt Csikány Tamás dandártábornok, az egyetem tudományos rektorhelyettese, aki kiemelte: a díjazottak és kitüntetettek azért kapták az elismeréseket, mert olyasmit tettek, és remélhetőleg tesznek majd a jövőben is, ami túlmutat a kötelességen, a munkakörben leírtakon, és egy cél vezérli őket: erősíteni a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen folyó munkát.

Rektori Kitüntető Oklevél elismerésben részesültek

Albert Máté Tibor, a Kommunikációs és Program Igazgatóság, Kommunikációs Irodájának grafikus és multimédia tervezője.
Barna Attila, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Állam- és Jogtörténeti Tanszékének egyetemi docense.
Béli Norbert, az Informatikai Igazgatóság, Rendszerüzemeltetési Irodájának irodavezetője.
Brenner-Katona Katalin, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Dékáni Hivatal, Oktatásszervezési Osztályának oktatási referense.
Búzás Beáta, a Kommunikációs és Program Igazgatóság, Tervezési és Koordinációs Osztályának korábbi osztályvezetője.

Faragó Zoltánné, a Gazdasági Hivatal, Kari Gazdálkodási Iroda, Gazdálkodási Osztályának nyugalmazott munkavállalója.
Fejesné Taskó Tünde, a Közigazgatási Továbbképzési Intézet, Továbbképzésszervezési Iroda, Képzésszervezési Osztályának szakreferense.
Havasi Jánosné, a Gazdasági Hivatal, Pénzügy-számviteli Iroda, Analitikus Nyilvántartási Osztály, osztályának nyugalmazott munkavállalója.
Margit István, az Egyetemi Könyvtár, Digitalizálási és Tartalomszolgáltatási Osztályának könyvtárosa.

Molnár Éva, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Híradó Tanszék főelőadója.
Nagy Gábor, az Oktatási és Tanulmányi Iroda tanulmányi szakelőadója.
Nyilasi Tibor, a Rendészettudományi Kar, Forenzikus Tudományok Tanszék szakoktatója.
Pongrácz Alex, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Kormányzástani és Közpolitikai Tanszékének adjunktusa.
Remek Éva, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék egyetemi docense.
Subicz Katalin, a Nemzetközi Igazgatóság titkársági főreferense.
Szarvas Márk, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Dékáni Hivatal, Igazgatási Osztályának főreferense.
Szűcs Gáborné, a Rendészettudományi Kar, Idegennyelvi és Szaknyelvi Lektorátus nyugalmazott mesteroktatója.
Tarján Gábor, a Rendészettudományi Kar nyugalmazott egyetemi docense.
Tóth Levente, a Rendészettudományi Kar, Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszékének tanársegédje.
Vince Gabriella, az Oktatási és Tanulmányi Iroda tanulmányi főelőadója.

Egyetemért Emlékérem elismerésben részesültek

Barna Zoltán Gábor, a Nyíregyházi SZC Vásárhelyi Pál Technikum intézetvezetője.
Dsupin Ottó r. vezérőrnagy, a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ nyugállományba helyezett igazgatója.
Dunai László, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Építőmérnöki Kar, Hidak és Szerkezetek Tanszék tanszékvezetője.
Görbe Attiláné dr. Zán Krisztina ezredes, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Tudományos Ügyek Irodájának korábbi irodavezetője.
Hraniszláv Ljubica, a Miniszterelnökség, Költségvetési és Intézményfelügyeleti Főosztályának főosztályvezetője.
Kiss Attila r. vezérőrnagy, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője.
Koller József dandártábornok, az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis bázisparancsnoka.
Tarjáné dr. Molnár Eleonóra, a Miniszterelnökség gazdálkodásért és személyügyekért felelős helyettes államtitkára.
Tóth Tamás bv. altábornagy, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának országos parancsnoka.
Vanó Renáta, az Oktatási Hivatal felsőoktatási elnökhelyettese.

Címzetes egyetemi docens címet kapott

Havasi Zoltán ny. r. dandártábornok, rendőrségi főtanácsos.
Hegedűs Henrik ömt. alezredes, kiemelt főtiszt (HHK).
Horváth József ny. r. vezérőrnagy, tanácsadó, mentor (RTK).
Kalesó Erzsébet alezredes, óraadó (HHK).
Malét-Szabó Erika r. alezredes, főtanácsadó.
Ritecz György r. ezredes, óraadó tanár (ÁNTK, RTK).
Szilágyi Attila, a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság igazgatója.
Török Tamás Pál, az ÁNTK megbízott oktatója, a Magyar Államkincstár Közgazdasági és Fejlesztési Osztály osztályvezetője.

Mestertanári címben részesült

Kovács Károly alezredes, a HHK Katonai Testnevelési és Sportközpont testnevelőtanára.

Címzetes egyetemi tanári címet kapott

Vári Péter, az NMHH főigazgató-helyettese.
Muha Lajos ny. ezredes, az NKE egyetemi tanára és a Magyar Államkincstár informatikai biztonsági vezetője.

Professor Emeritus címet kapott

Harai Dénes ny. ezredes.
Szenes Zoltán ny. vezérezredes.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Aranyérme elismerésben részesültek

Bíró Tibor, a Víz tudományi Kar dékánja.
Horváth Orsolya, a Kommunikációs és Program Igazgatóság igazgatója.
dr. Kóródi Gyula, az NKE KVI egyetemi tanára, az intézmény foglalkoztatás egészségügyi orvosa.
Udvari Erzsébet Xénia, a Rektori Kabinet Iroda irodavezetője.
 Szerző: Pap Melinda Patrícia, Sallai Zsófia Fotó: Szilágyi Dénes

AZ EGYETEM CÍMZETES OKTATÓIT KÖSZÖNTÖTTÉK

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem új címzetes oktatóit köszöntötték október 26-án a Ludovika főépület Széchenyi dísztermében. A koronavírus-járvány során nem volt alkalom az új címek átadására, így az érintettek idén ezen az eseményen találkozhattak először egy kötetlen beszélgetés erejéig. „Akkor van a címeknek létjogosultsága, ha további együttműködésre sarkallja az érintetteket” – hívta fel a figyelmet az NKE rektora. Koltay András kiemelte: az elmúlt években nemcsak tantervi reformok, hanem a Ludoviceum tantárgycsoport létrehozása is megvalósulhatott. Az egyetem rektora szólt a Kreatív Tanulási Program fellendítéséről, a tehetséggondozó programok kapcsán pedig megjegyezte: a Ludovika Collegium olyan hazai sajátosság, ahol az NKE hallgatói mellett számos más magyar felsőoktatási intézmény diákjai dolgoznak együtt. Emellett szó esett a Magyar Diplomáciai Akadémiáról és a Nemzetek Európája Karrierprogramról is, amelyek a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve az Igazságügyi Minisztériummal együttműködésben valósulhatnak meg. Az eseményen Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy kiemelte: az egyetem olyan oktatói gárdával rendelkezik, amelynek tagjai mindent megtesznek a szinte hivatásszerű oktatás megvalósításáért. A nyugalmazott vezérőrnagy a rendészeti oktatás ismertetését követően szólt a jelentkezők évről évre növekvő számáról is.

Az internetes platformok társadalma

A különféle közösségimédia-platformok a digitális közsféra legnagyobb részét képezik, holott alig tíz éve léteznek, céljuk a felhasználók megfigyelése és a befolyásolás – ez is elhangzott a témában rendezett hibrid konferencián a Ludovika Főépületben. Az Információs Társadalom Kutatóintézet által szervezett rendezvényen két napon keresztül folytattak vitát európai és amerikai szakértők az online platformokról.

A Society of Internet Platforms rendezvény keretében „igazi transzatlanti párbeszédet” folytathatnak európai és amerikai kutatók, a téma létjogosultságát az óceán mindkét partján egy határozott szabályozói beavatkozás útjainak keresése adja – erről beszélt Török Bernát, a szervező NKE EJKK Információs Társadalom

Kutatóintézet vezetője. Hozzátette: a téma relevanciája nem csökken, hiszen az internetes platformok által keltett társadalmi hatás egyre mélyebb. A tanácskozás megnyitóján Koltay András, az NKE rektora arról beszélt: érdekes kérdés, milyen szerepük lehet egyes szervezeteknek, kormányoknak a szólás- és sajtószabadság területén,

amikor a magánkézből lévő platformok egyre nagyobb hatalommal bírnak. Kiemelte: a felhasználók sokszor nem találkoznak saját elképzeléseik elleni nézetekkel, mert a platformok moderálással és törléssel tulajdonképpen személyre szabják a híreket, azaz eldöntik, mi kerül a felhasználó szemé elé személyes hírfolyamában.

Koltay András a platformokon is megjelenő gyűlöletkeltő beszéd és az álhírek okán szabályozást sürgetett, de szót arról is: az internetes felületek szolgáltatói korlátozhatják a szólás- és sajtószabadságot. Az Európai Unióban és más országokban is dolgoznak szabályozási javaslatokon, ám ebből a szempontból a jövő „nagyon bizonytalan”.

A hibrid konferencián Jack Balkin, a Yale Egyetem professzora online jelentkezett az Egyesült Államokból. Mint mondta: a közösségimédia-platformok manipulálnak, tartalmakat, felhasználókat blokkolhatnak, algoritmusokon keresztül pedig a 20. századtól eltérő módokon befolyásolják az embereket. A szolgáltatók a felhasználók terveit fürkészik, ezek felhasználásával akarják befolyásolni őket. A professzor új megközelítésű szabályozást sürgetett. A szabályozás nehézségeiről Lubos Kuklis, az Európai Médiaszabályozó Testületek Platformjának (EPRA) elnöke beszélt. Azt mondta: a platformoknak korlátozott felelősségük van, amely mások mellett a tartalmak megosztására terjed ki. Lubos Kuklis szerint európai és tagállami szinten is szükségesek a szabályozó hatóságok. A nemzetközi konferenciát mintegy két éve kezdték szervezni, a koronavírus-járvány miatt azonban csak most tudják megtartani. A beszélgetéssorozat második napján Zódi Zsolt, az NKE szenior kutatója a platformokról mint a koordinációs mechanizmusok új formáiról beszélt. Mint elmondta: a platformok egyfajta kontrollmechanizmusnak tekinthetők a kibervilágban, a működtetési algoritmusok is kontrolleszközök, hiszen emberi viselkedéseket ellenőriznek. Zódi Zsolt szót az új típusú koordinációs mechanizmus jellemzőiről is. Ezek egyike az adatosítás: a platformok minden tranzakciót adatosítanak, monitorozzák a felhasználók, tagok viselkedését, ezáltal azok is

„adatsoportokká válnak”. Zódi Zsolt beszélt a virtuális piacokként működő platformokról is. Közös jellemzőjük, hogy működtetőiknek minden felhasználóról és tranzakcióról teljes információjuk van, ezáltal manipulálhatnak és kiigazíthatnak, azaz esetükben nem beszélhetünk igazi piacról. Ugyanakkor van már olyan szabályozási kezdeményezés, amely működésüket igazságosabbá tenné. Az online platformok számos jogterületet érintenek, például a médiajog és a büntügyi jogi területek mellett a szerzői jogot is. Utóbbiról a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem professzora, Grad-Gyenge Anikó tartott előadást. A szerzői jog a technológiai innovációkkal hozzájárult ahhoz, hogy a szerzők új módokon osszák meg saját szellemi tulajdonukat a közönséggel, közelebb kerüljenek hozzájuk, és új jövedelmekre is szert tegyenek – hangoztatta a kutató, aki elmondta azt is: nagy változásokon mentek keresztül a művek közvetítői, ami talán a legnagyobb hatással volt a szerzői jogi jogviszonyokra. A 2000-es évek elején talán még nyomon lehetett követni, milyen tartalmakat osztanak meg a technológia fejlettségi fokából adódóan, de ez a helyzet mára megváltozott. Fontos előrelépés, hogy magukat a tartalommegosztó szolgáltatásokat is szerzői jogi felhasználónak tekintik, de szükséges a megfelelő felelősség kiterjesztése rájuk – utalt az Európai Unióban készülő Digital Services Act (DSA) néven futó, a közösségi platformok szabályozására törekvő irányelv céljaira Grad-Gyenge Anikó. Napjainkra oda jutottunk, hogy az információs technológia jelentős hatással van a munkahelyeken betöltött szerepünkre. David Mangan, a Maynooth University docense előadásában elmondta: a munkaadók ma már szinte folyamatosan figyelik, mit posztolunk a közösségi médiában,

„magánhatalomként” veszélyeztetik a szólásszabadságot. Sok helyen már a munkaszerződésbe is belefoglalják, mit lehet és mit nem lehet tenni az online térben. A munka digitalizációja sok esetben a „humanitást” veszi ki a munkahelyről, holott ennek kellene lenni a „legemberibb helynek” – hangoztatta a kutató, aki szerint a közösségimédia-tevékenységünkről adatot gyűjthetnek, azt elemezhetik, és akár előre jelezhetik vele munkateljesítményünket is.

A platformok gazdasági dominanciája a káros és veszélyes tartalmak online terjedéséhez vezetett, ezekre új európai szabályozási törekvések próbálnak hatással lenni. Mark D. Cole, a Luxembourgi Egyetem professzora előadásában arról szót, hogy több irányelv is született különféle szabályozásokban a szerzői jogtól az adatvédelemig, az elektronikus magánélet szabályozásától az e-kereskedelemtől, tehát nem arról van szó, hogy az elmúlt húsz évben semmi sem történt ebben a szabályozási térben. Ezek a javaslatok azonban nem akartak kemény jogi szabályozást, ami a platformszolgáltatókat önszabályozásra készítette. Most azonban például a közösségi platformok szabályozására törekvő DSA-törvény, vagy a piacot szabályozni akaró DMA-jogszabály már „hard law”, azaz keményebb, centralizáltabb jogi szabályozási törekvést mutat, akárcsak a tervek szerint a 2022 harmadik negyedévére elkészülő európai médiaszabadsági törvény – sorolta Mark D. Cole, aki szerint vannak korábbi időkre visszanyúló hatékony irányelvek is. A terrorista propaganda terjedését megakadályozni hivatott szabályozóknak köszönhetően ugyanis egy tartalomszolgáltató akár egy órán belül is képes törölni online tartalmakat. Ha pedig ez lehetséges, akkor mindezt lehetne más tartalmakra is alkalmazni – hívta fel a figyelmet a professzor. »

„Ha nem koncentrálunk a lényeges társadalmi kérdésekre, amelyeket ezek a platformok felvetnek, és amelyek nagyon nagy kihívásokat jelentenek a társadalmaink számára, akkor nem tudjuk elérni értékalapú céljainkat” – kezdte meg október 29-én a délutáni szekció előadás-sorozatát Török Bernát. Az NKE EJKK Információs Társadalom Kutatóintézet vezetője a platformok szabályozása, illetve a horizontális szabályozások működőképessége kapcsán úgy fogalmazott: a horizontális szabályok és szabálytervezetek fontos kérdéseket hagynak figyelmen kívül, ami részben annak köszönhető, hogy megpróbálnak kizárólag a technológiára koncentrálni, és kevésbé foglalkoznak annak társadalmi szerepével, hatásaival, illetve a közértékekkel. Az esemény szervezője arra kérte a nemzeti törvényhozókat, hogy a jövőben kiemelt figyelmet fordítsanak mindezekre.

A Lódzi Egyetem docente arról beszélt, hogy a kibertér normáit és elveit globális szinten vizsgálják, és azt próbálják kideríteni, hogy ezeket a globális kibertérben hogyan tudják hasznosítani. Joanna Kulesza elmondta, hogy több kutató azzal próbált bizalmat adni az online közösségeknek, hogy rájuk bízta a kibertérben való szabályok felállítását. Mások mellett David Post amerikai jogtudós tanulmányait említette, amelyekben a szakember rávilágított arra, hogy a kibertérre nem vonatkoznak a területi határok, de azt is megállapította, hogy a nemzeti szabályozások sem megfelelőek, ezért másfajta megoldási módra van szükség. Joanna Kulesza a többi között kitért arra is, hogy később Lawrence Lessig és Yochai Benkler egy merőben új, a „hibrid gazdaság” koncepciójával álltak elő. Lessig megkülönböztette a kereskedelmi gazdaságot és a megosztáson alapuló gazdaságot, amelyek elemzésével Benklerrel együtt eljutottak a hibrid gazdasági forma

megfogalmazásához, amely szerint az emberek azért dolgoznak együtt, mert fontos számukra a közösség, és nem csak a nyereség miatt szeretnének megosztani valamit az internetes platformokon. A nemzetközi joggal és internetes kormányzással foglalkozó szakember ismertette azt is, hogy az internetes protokollok létrehozásában az önszabályozás érvényesül. A kibertér szabályozására vonatkozóan kifejtette: „a hasonlóan gondolkodó országok álláspontja szerint a nemzetközi jogi alapelvek érvényesek a kibertérre is, sajnos azonban ez nem tükrözi a globális gondolkodásmódot”.

A Bocconi Egyetem jogászprofesszora az alkotmányjog új kihívásairól értekezve kifejtette: most először fordul elő, hogy az új, hatalomgyakorló gazdasági magánvállalatok szerepet kapnak a szólás- és sajtószabadság terén. Oreste Pollicino az európai és az amerikai jogalkalmazás eltéréseit

is felvázolta, amelynek keretében megállapította, hogy az USA-ban a szólásszabadságot helyezik az első helyre, és így próbálják megvédeni az új digitális környezetet, míg Európa a kockázatokra figyel a szólásszabadság tekintetében. Kitért arra is, hogy vannak olyan államok, ahol a piaci szereplőket és azok védelmét meg kell változtatni, ez a radikális változás azonban a kibertér teljes megváltoztatását eredményezheti. Ennek kapcsán kiemelte: „a Facebook és a Google számára sokszor nehéz megmondani, ha az állami cselekvés doktrínáját megsértik, hogy úgy tesznek, mintha ők lennének a kormányok”. Hozzátette: a digitális alkotmány új eljárásjogi dimenziója az értékalapú megközelítésből az eljárásjogi megközelítés irányába mozdul el Európában.

„Nagyon sok digitális platform van a világban, viszont csak néhány tölt be belőlük domináns szerepet. Azonban

minden platformot úgy mutatnak be számunkra, mintha azok a szabad véleménynyilvánítás, a kreativitás platformjai lennének” – fogalmazott a panelbeszélgetések záró előadásában Lawrence Lessig. A Harvard Egyetem jogászprofesszora elmondta, hogy sokak számára ez azt jelenti, hogy mivel a szólásszabadság platformjairól van szó, alkotmányosan nem lehet szabályozni őket, hiszen a szólásszabadság jogát az alkotmányok garantálják. Ha pedig a szólásszabadság csorbításán gondolkodnának, vagyis szabályoznák a felületeiken közzétehető tartalmat, az cenzúrát jelentene a felhasználók szemében. Lessig úgy véli, a társadalmi konfliktusok sokszor vezetnek erőszakos tettekhez, amelyekben meghatározó közvetítő szerepük van a platformoknak, ugyanis ők juttatják el a(z) (dez)információkat a különböző csoportokhoz.

Szerző: Sallai Zsófia, Tasi Tibor

LAWRENCE LESSIG: OLYAN MESTERSÉGES INTELLIGENCIÁT HOZTUNK LÉTRE, AMELYET MÁR NEM TUDUNK SZABÁLYOZNI.

Az esemény záró előadását Lawrence Lessig amerikai akadémikus, jogász és politikai aktivista tartotta, aki jelenleg a Harvard Egyetem jogászprofesszora és az Edmond J. Safra Center for Ethics igazgatója. A Facebook üzletpolitikáját bemutatva hangsúlyozta: a vállalat mindig a nyereséget választotta a közösségi hálózat biztonságosabb tétele helyett. Minden platformot úgy mutatnak be számunkra, mintha a szólásszabadság megtestesülésének legfőbb szinterei lennének. Ez így is van, hangsúlyozta a professor, ugyanakkor alkotmányosan szabályozhatatlan felületekről beszélünk, ahol nem lehet korlátozni a gyűlöletbeszédet. A felületeket üzemeltető vállalatok valóban „eszmegosztó” helynek látják saját oldalait, és ha a szólásszabadság csorbításán gondolkodnának, vagyis szabályoznák a közzétehető tartalmat, az az üzenetek törölését, cenzúrát jelentene a felhasználók szemében. Mivel a vállalatokat a profit vezérli, a gépek által kiválasztott és felerősített üzenetekről később mindig kiderül, hogy a félelmen alapuló „szelektív felerősítés” a legrosszabb irányba tereli a felhasználókat. A vállalatok üzleti modelljei attól függenek, milyen figyelmet kapnak az emberektől, vagyis arra alapulnak, hogy a felfokozott információt még közvetítsék számunkra – emelte ki az akadémikus. „Ezek a platformok elkezdnek érteni és manipulálni minket, annak érdekében, hogy minél több időt töltsünk náluk, amikből ők minél nagyobb profitot tudnak szerezni” – szögezte le Lawrence Lessig. A vállalatok legfőbb célja olyan függőséget okozó felületek létrehozása és üzemeltetése, amelyeknek segítségével minél nagyobb szeletet lehet kivenni a „megfigyelés kapitalizmusából”. Mindez azt jelenti, hogy passzív megfigyelés helyett inkább érzelmileg kezdik manipulálni a felhasználókat, ezáltal kihasználva őket. Az adatok kiaknázásának kapcsán Mark Zuckerberg, a Facebook vezérigazgatója korábban úgy fogalmazott: „ez egy win-win helyzet”, hiszen a személyes adataikért cserébe az emberek szórakozást kapnak. Lessig szerint azonban ez nem így van: a társadalom tagjai között kialakuló konfliktusok sokszor vezetnek erőszakos tettekhez, amelyeket bár nem a Facebook és a többi platform okoz, de komoly közvetítő szerepük van abban, hogy a(z) (dez)információk eljussanak a különböző csoportokhoz. „A vállalatok legfőbb stratégiája a polarizáció erősítése az álhírek tényszerű megjelenítésén keresztül” – fogalmazott. Mindez nemcsak az interneten tapasztalható, hanem már a televízió korában is fontos szerepet játszott a közösségek gondolkodásának alakításában. „A demokráciákban biztosított szólásszabadság nem megenyhedhető a közösségimédia-felületeken, ha jogi úton nem szabályozhatunk profitorientált vállalatokat, amelyek a mi figyelmünkben szerzik a bevételeiket, akkor ez káros hatással van a társadalomra és annak államberendezkedésére” – foglalta össze az amerikai professor.

Szerző: Pap Melinda Patrícia

Európa jövője francia szemmel

Újraindítás, hatalom, hovatartozás – ezen gondolatok köré szerveződik az Európai Tanács januártól esedékes francia elnöksége. Clément Beaune francia Európa-ügyi államtitkár a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen beszélt országa féléves elnökségi ciklusának terveiről, mint mondta: a kontinenst sújtó többféle válság megoldására egy olyan új, együttműködésen alapuló európai modellre van szükség, amely garancia a fellendüléshez.

Az Európa jövője francia szemmel című rendezvényen való nagyszámú hallgatói jelenlét jelzi, hogy az Európai Unió ügyei és Franciaország álláspontja iránt nagy az érdeklődés – mondta a szervezők nevében Pröhle Gergely, az NKE Stratégiai Tanulmányok Intézete igazgatója. „Franciaország az Európai Unió meghatározó ereje” – köszöntötte a vendégeket Koltay András. Az NKE rektora szólta a megújuló francia közzolgálati elit egyetem, az École Nationale d'Administration (ENA) való kapcsolatáról, amely kiemelt prioritást élvez az NKE nemzetközi kapcsolatainak építésében. Az egyetem életének integráns része az Európai Unió, a Nemzetek Európája Karrierprogramtól, a Magyar Diplomáciai Akadémián át számos képzésben, tanszéken

és rendezvényen jelenik meg a közösség és az arról való gondolkodás. A rektor hitet tett a szilárd értékek és a partnerséget lehetővé tevő közös kultúra Európája mellett, valamint az európai minőség mellett is, ez a maradandó érték biztosítja ugyanis a békét és a prosperitást. Előadásában Clément Beaune az Európát érintő válságokról és a 2022 januárjában induló francia elnökség prioritásairól szól. Mint mondta: a kontinens többféle válságot él át, például egészségügyit, gazdaságit, ám a huszonhetek erre jobban reagáltak, mint a 2015–2016-os bevándorlási válságra. Az egészségügyi krízisre az oltás volt az európai válasz, aminek köszönhetően mi vagyunk a legvédelemben álló kontinens. A gazdasági válságra pedig született egy „fellendítési terv” és egy olyan uniós költségvetés,

amelyben a szolidaritás került előtérbe – hangoztatta az államtitkár, aki szerint Európa építésében egy új fejezet kezdődik, amely sok feladatot szab az államigazgatásban hivatásukat kezdő fiatalokra is. A politikus szerint a januárban induló féléves francia elnökség páratlan lehetőség, hiszen a közösségben erre legközelebb majd csak 2035-ben nyílik lehetőség országa számára. Franciaország partnereket keres programja megvalósításához, az államtitkár épp azért látogatott Magyarországra, mert 2022. június végéig hazánk tölti be a visegrádi négyek elnökségét. A számos javaslatot megfogalmazó elnökség prioritásainak az „újraindítás”, a „hatalom” és a „hovatartozás” a kulcsszavai. Az „újraindítás” a gazdasági konszolidációt jelenti és a jövő zöld szektoraiba való beruházást például az energia vagy az elektromos közlekedés területén. A „hatalom” mások mellett a közös külpolitikát és védelmet takarja, ennek kapcsán Franciaország 1 milliárd eurós védelmi költségvetés tervét terjesztette elő, amely közös ipari és katonai kapacitások kidolgozását célozza. Emellett a

franciák a digitális és ökológiai környezet átalakításának európai modelljét, a digitális platformok szabályozását, de a startupok megerősítését is szeretnék elérni. „Maximális sokszínűség, minimális helyen” – idézte az európai identitásról vallott francia filozófiát Clément Beaune, ez a gondolat ölt testet a „hovatartozás” kulcsgondolatában. Az államtitkár leszögezte: Európa nem föderáció, nem szuperállam, hanem egy közös értékeken alapuló „politikai terv”, ebből a szempontból nincs Nyugat- és Közép-, vagy Kelet-Európa, mert „együtt vagyunk európaiak”, a nemzeti különbségek a közös értékekhez való viszonyulásban vannak. A francia elnökségnek is terve, hogy újabb lépést tegyen az összetartozás felé – hangsúlyozta Clément Beaune. Az előadáshoz kapcsolódva Martonyi János volt külügyminiszter, a Stratégiai Tanulmányok Intézet tiszteletbeli elnöke az európai integrációs folyamat megújításával kapcsolatban tett javaslatokat, meglátása szerint az anyagi téren elszennvedett veszteségeket nem anyagi tényezőkkel is lehetséges ellensúlyozni. Az NKE professzora szerint

az unió tagállamai közötti eltéréseket jobban kell kezelni, és meg kell akadályozni, hogy a különbségek szakadékká nőjenek. Mindehhez nagyobb tolerancia, jobb megértés, kölcsönös tisztelet, több egyenlőség, kevesebb megbélyegzés és kevesebb lejáratás, de a szándékok megbélyegzésének és az ideológiai vitáknak az elkerülése is szükséges – fejtette ki Martonyi János.

Szerző: Tasi Tibor
Fotó: Szilágyi Dénes

CLÉMENT BEAUNE (1981, PÁRIZS)

Párt: Territoires de progrès

Tisztség: Secretary of State for European Affairs of France (2020–)

Iskolái: École Nationale d'Administration (2007–2009), College of Europe (2004–2005)

Beaune 2017 februárja és májusa között Emmanuel Macron elnökválasztási kampányában dolgozott, Macron Európa-ügyi tanácsadója. 2020. július 26-án nevezték ki az európai ügyekért felelős államtitkárnak, Jean-Yves Le Drian európai és külügyminiszter irányítása alatt a Jean Castex-kormányban.

Beaune 2020 novemberében csatlakozott a Territoires de progrès párthoz (TdP).

ÖRÖKSÉG

A MINDENNAPOKBAN

20 éves a Magyary Zoltán Szakkollégium

Szakmaiság, közösség, társadalmi felelősségvállalás – ezek a Magyary Zoltán Szakkollégium legfőbb értékei. A fennállásának huszadik évfordulóját ünneplő közösség tudományos konferenciával koronázta meg a jeles évfordulót a Főépület Széchenyi dísztermében, ahol Koltay András rektor azt mondta: a szakkollégiumnak az a dolga, hogy a mindennapokban is megélje a magyar közigazgatás-tudomány legnagyobb alakjának örökségét. A Magyary Zoltán Szakkollégium feladata és célja, hogy névadója emlékét, örökségét és a jelenben való továbbélését felvállalja – köszöntötte a Nemzet és tudomány című konferencia résztvevőit Koltay András. Az NKE rektora szerint a nem szakkollégiumi tagok számára is „*páratlanul gazdag és színes*” Magyary életműve, amely napjainkban is olvasmányos és tanulságos, legyen szó tudományelméletről, oktatáspolitikáról vagy akár más országok gyakorlatáról. A tudós mögött meg kell látni Magyaryban az embert is, aki háborúba torkolló zaklatott évtizedekben alkotta meg tudományos munkássága legjavát, „*folyamatosan kereste azt az utat, hogyan lehet Magyarországot kivезetni a történelem csapdájából*” – hangsúlyozta Koltay András, aki szerint a professor halála után negyven évvel készült játékfilm, a *Tanítványok* nyomán két tanulságot lehet levonni. Az egyik: egy kutatónak rendkívüli alázattal

kell hozzáállni, hogy tudományos munkássága nyomán megváltoztassa a világ folyását. A másik: egy egyetemi oktatónak legyenek kiváló tanítványai, végül is ez ennek a létnek a legnagyobb gyümölcse – Magyarynak ez utóbbi sikerült.

A konferencián Deli Gergely, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar dékánja azt mondta: a mostani évtizedek legnagyobb kihívása a közigazgatásban, hogyan megy végbe ember és gép összekapcsolódása a mesterséges intelligencia megjelenésével. Magyary gondolatai nyomán a mai közigazgatástól elvárható, hogy „*tisztességes és hasznos legyen*”, az első mindig építő jellegű emberi felfogás, a második rombolni is tudó gépi, ezért is fontos az egyensúly kutatása, megtalálása, amihez a szakkollégisták minden segítséget megkapnak. „*Korszerű gondolkodás, kritikai nézőpont, szótár, eszköztár*” – Kis Norbert fejlesztési rektorhelyettes szerint így volt jelen Magyary a szakkollégium hallgatóinak gondolkodásában. A tudós inspiráló hatása, kritikai szemlélete megjelent máshol is, például a második Orbán-kormány idején, a közigazgatás-fejlesztési program stratégiai fejlesztési tervezésében. Orbán Balázs miniszterhelyettes, a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára arról beszélt, hogy Magyary Zoltán igazi, egyetememes magyar koponya, aki keresett előadó és szerző a nyugati szakmai körökben is. >>

„A Magyarary konkrétan a jövőmet adta. A szakkollégium nélkül talán nem tartanék ott, ahol jelenleg. Siker, munkahely, barátok, család! Csak hálát érzek a közösség iránt, amely megmutatta, ki is lehetek, kivé válhatok, ha keményen megdolgozom érte.”

Kiss Adrienn, korábbi elnök

„Számomra magyarysnak lenni értéket jelent, amely az egyetemi éveimet teszi szebbé. A Magyarary nem csak egy közösség, hanem már-már »család«.”

Kelemen Viktor, tag

„Nehéz ezt pár szóban összefoglalni. Számomra olyan közösség, ahol megoszthatom az érdeklődési köröm másokkal, és eközben tudományosan fejlődhetek. De ettől sokkal többet is jelent. Egy családot. Egy olyan családot, amire bármikor számíthatok.

A Magyarary egy identitás, egy életfelfogás, ami az önfejlesztésre és mások segítésére tanít.”

Trnka Norbert, elnök

„A szakkollégium lehetőséget adott emberi és szakmai fejlődésre. Olyan baráti közösség részévé válhattam, ahol a csapatmunka, az elfogadás és az együttműködés valódi fogalmakként vannak jelen a szakkollégium életében.”

Szücs Lotti, szakmai vezető

„Identitást és közösséget kaptam a Magyararytól. Ezekkel együtt pedig olyan stabil alapokat, amikből a mindennapi élet során hihetetlenül nagy erőt lehet meríteni. Ez a mi szuperképességünk.”

Torda Sztella, tag

„Több nyelven olvasott, publikált, ismerte az aktuális nemzetközi tudományos eredményeket, neves szakmai körökben külföldön is ismert volt. [...] A brüsszeli székhelyű Nemzetközi Közigazgatástudományi Intézet 2005-ös berlini ünnepi konferenciáján öt személyt említettek, akik kiemelkedő hatást gyakoroltak a világ közigazgatás-tudományára. A névsor két szempontból is figyelemre méltó: egyrészt szerepel rajta Magyarary Zoltán, másfelől pedig Max Weberrel kezdődik” – méltatott Orbán Balázs. Hozzátette: Magyarary munkásságának ismerve, hogy harmonikusan egyesítette a naprakész nyugati tájékozottságot a magyarországi problémák mély ismeretével, azaz „egzisztenciálisan is átélte magyarságát”. Az eseményen szó volt a Magyarary Zoltán Népfőiskolai Társaság missziójáról, a közigazgatás emberléptékűvé tétele érdekében végzett tevékenységéről. Borsó Tibor elnök sokszínű tevékenységeik között említette az egész életen át tartó tanulás ösztönzését, a kultúraalapú gazdaságfejlesztést és a tehetséggondozást, jövőképként pedig a magyar identitás erősítését a Kárpát-medencében. Szabó Máté Csaba a szakkollégium igazgatója szerint a „szakmaiság, közösség, társadalmi felelősségvállalás” hármas értékét a hétköznapiakban is igyekeznek tartalmakkal feltölteni, tagjaikat számos tudományágban ruházzák fel többtudással. Ennek meg is van az eredménye, a Magyararysok rendszeresen érnek el rangos helyezéseket az Országos Tudományos Diákköri Konferencián.

A konferencia szakmai előadásainak sorában Patyi András tanszékvezető egyetemi tanár a névadó életútjáról beszélt. Elmondta: a magyar közigazgatás-tudomány legnagyobb alakja életének minden részterületén törekedett a lehető legjobb teljesítményre, tudományos alaposságának középpontjában az empirikus vizsgálatok állnak, igyekezett támogatni és folyamatosan kiaknázni a tehetségeket. A magyar állam költségvetési joga című, 1923-ban megjelent művének hamarosan megjelenik magyar-átzatokkal, lábjegyzetekkel tűzdelt kritikai kiadása – tájékoztatott Patyi András. Máthé Gábor professor emeritus Magyarary kiváló analitikus képességéről beszélt. Mint mondta: a tudós törekedett arra, hogy a magyar nemzetnek súlya legyen, amihez állandó, szervezett nemzeti értelmi együttműködés szükséges. „A nemzeti értelmi együttműködésnek maguk a zálogai” – fordult a szakkollégistákhoz Máthé Gábor, aki hozzátette: Magyarary nagyságát olyan nem elhanyagolható tények is jelzik, mint Szentgyörgyi Albert hazahívása, vagy a közös munka a reformer Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszterrel. Méhes Tamás, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar oktatói dékánhelyettese a szakkollégium kezdeti idejéről beszélt. Felelevenítette: Máthé Gábor professor támogatása mellett végezték a szakkollégium szervezését, a tagok toborzását. Az első előadó annak idején Zumbok Ferenc, a budai Várbazár felújításáért, a Várnegyed hosszú távú fejlesztési koncepciójának kidolgozásáért, valamint a fertődi Esterházy-kastély rekonstrukciójáért felelős kormánybiztos volt. Az eseményen Trnka Norbert, a szakkollégium elnöke emléklapot adott át a fenntartó, az egyetem és a kar vezetőinek, a szakkollégium tagjai pedig előadásokkal kapcsolódtak be a jubileum ünnepsébe.

Szerző: Tasi Tibor

Történelmi siker

– Csata az EK-csoportkörben

Tizenhat év után ismét nemzetközi mérkőzést vívhatott egy budapesti kosárlabdacsapat, a Ludovika-FCSM Csata. Az egyetem nevét viselő klub négy évvel ezelőtt, egyedülálló módon, kizárólag saját nevelésű játékosokkal - veretlenül - jutott be a hazai női profi ligába, jelenleg pedig az Európa-kupa (EK) csoportkörében áll helyt a Tursics Krisztián által vezetett együttes. A nem mindennapi sikerek kapcsán kérdeztük a csapat vezetőedzőjét.

- Mekkora nyomás nehezedett a klubra az első nemzetközi mérkőzés előtt? Igazából nem volt rajtunk nyomás; nagy várakozással és izgalommal vártuk az első összecsapást. Úgy gondolom, az egész klub várta, hogy a magyar bajnokságból nemzetközi porondra lépjen. Ezt leginkább az mutatja, hogy milyen hangulatban tudtunk játszani a svéd A3 Umeå Basket ellen.
- Nem várt kettős győzelemmel nyertük a párharcot.

Nálunk sokkal tapasztaltabb klub ellen játszottunk, akik több éve szerepelnek nemzetközi porondon, ugyanakkor láttuk az ellenfél gyengeségeit és hiányosságait. Természetesen hosszabb felkészülés előzte meg a párharcot, ami végül az első mérkőzésen meghozta gyümölcsét. Ezután nagyobb előnnyel látogathattunk ki svéd ellenfelünkhöz. Jól fel kellett készülnünk, és végül történelmi sikert arattunk. »

● **Hogyan élte meg a sikert fiatal vezetőedzőként?**

Mindig is ambiciózus voltam, vártam a kihívásokat. Évről évre láttam a következő lépcsőfokot magam előtt, amelyeket meg is tudtunk ugrani a csapattal: a legutóbbi ilyen a nemzetközi kupamérkőzés volt. Nagyon boldog voltam, hogy kettős győzelmet tudtunk szerezni. Próbálok megfogalmazni a következő célt, és az ahhoz vezető utat, amellyel szintet tudnánk lépni a közeljövőben. Jó volt megélni a sikereket, de próbálunk évről évre valami újba belekezdeni.

● **Mi lehet ez a következő lépcsőfok?**

Ha a következő szezonban a csoportkörből az egyenes kieséses szakaszba tudnánk jutni, az igazi előrelépés lenne. Szükségünk lenne további húzóemberekre, így szeretném a következő éveket új igazolásokkal kezdeni. Jelenleg elég szűk a keretünk, így sérülés esetén nehéz pótolni a kiesőket.

● **A klub Magyar Bajnokságban elért 4-0-s kezdése tiszteletet parancsolt.**

A szezon kezdetén a három, egy hétre eső mérkőzésünket – a PINKK Pécsi 424, a Vasas Basket és a BKG Príma Akadémia ellen – szeretnénk volna megnyerni papírforma alapján, nem pedig hazai pályán kikapni gyengébb csapattól. Ez így is lett, majd bravúros győzelmet arattunk a DVTK ellen, ami azért értékelődött fel még jobban, mert két Európa-kupamérkőzés közé ékelődött be a találkozó. Nem voltunk frissek, egy napot tudtunk a felkészülésre szánni, ennek ellenére tizenöt pontos hátrányból megfordítottuk a mérkőzést. A 4-0-s nyitány megalapozta a szezonunkat, hiszen egy-két mérkőzést leszámítva jól kosárlabdáztunk. Összességében azt mondhatom, a szezonkezdet egészen a válogatott szünetig jól sikerült.

● **Csupán a tabellaéllovasok – Sopron Basket és KSC Szekszárd – ellen vesztettünk, de ezek a találkozók is szorosabbak voltak, mint a korábbi éveken.**

Ne felejtjük el, hogy a Sopron Basket nem teljes kerettel játszott ellenünk, hiányoztak kulcsjátékosaik; de nem von le semmit az érdemünkből, hogy alázatosan, ambíciókkal tele és koncentráltan kosárlabdáztunk. Függetlenül az eredménytől, jó mérkőzés volt. Ezekből az összecsapásokból tudunk igazán építkezni, és ha topcsapatok ellen ilyen eredményeket érünk el, a legyőzhető csapatokat le fogjuk győzni.

● **Mondhatjuk, hogy az őszi időszak csúcspontja a Nika Syktyvkar elleni hosszabbításos győzelem volt?**

Nemzetközi csoportkörös, első győzelmünk volt, ahol fókuszált, jó kosárlabdával sikerült európai topcsapatot legyőznünk. Jó támadójátékkal kompenzáltuk lepattanó hátrányunkat és az ellenfél magassági fölényét. Hatalmas győzelem volt, löketet adott a csapatnak: az ezt követő ELTE BEAC elleni mérkőzésen – ellentmondást nem tűrően – kiváló formát mutattunk.

● **Másfél hónap alatt tizenhárom mérkőzést játszott a csapat. Milyen felkészülést igényelt a feszített tempó?**

Fontosnak tartom, hogy a szezon kezdete előtti hathetes alapozást megfelelően hajtsuk végre. Ez a felkészülés idén jól sikerült, és amikor beindult a megfeszített tempó, az egyes mérkőzések között minimális időnk volt felkészülni az ellenfelekből. Ekkor inkább a saját dolgainkra koncentráltunk: javítottunk védekezésünkön, és fejlesztettük támadójátékunkat. Az eredmények azt mutatják, hogy semmilyen hátrányt nem szenvedtünk a nemzetközi kupában való indulás miatt, nem ment az NB1/A szereplésünk rovására, sőt, ennek köszönhetően nagy tapasztalatot és rutint szereztek fiatal játékosaink.

● **Mely játékosok fejlődtek legtöbbet az elmúlt évben?**

Kevés olyan játékos van, aki nem mutatott fejlődést az előző évekhez képest, sőt, mondhatjuk, hogy magyar játékosaink – akikre évek óta számíthatunk – mindannyian sokat fejlődtek. Ez statisztikai adatokkal is alátámasztható. Fiatal játékosaink idén sok lehetőséget kaptak, amivel élnek is; kezdik bejátszani magukat a felnőttcsapatba. Ez együttesen azt mutatja, hogy a hosszú távú kemény munka, amelyet végzünk, meghozza gyümölcsét.

- **A klub – egyedülálló módon – saját nevelésű, fiatal játékosaival,**

veretlenül jutott be 2018-ban a legmagasabb ligába.

Akkoriban elkezdtünk egy munkafolyamatot, és próbáltunk utat mutatni a fiatal játékosoknak. Az NB1 kapujában lehetőséget szeretnénk volna biztosítani a junior korosztály szárnyaikat bontogató fiataljainak. Az elmúlt négy évben sok saját nevelésű játékost sikerült beépítenünk felnőttcsapatunkba, és más NB1-es csapatokat is feltöltöttünk velük, ami jó érzéssel tölt el, hiszen egyértelmű tanúbizonysága annak, hogy jó munkát végzünk. Emellett – ahogy azt korábban említettem – folyamatosan célokat

tűztem ki a csapat számára: először a legjobb nyolc között végezni, utána bekerülni a legjobb hat csapat közé, majd nemzetközi porondra lépni; egy-egy fokkal fokozatosan haladunk. Jelenleg nemzetközi kupás helyen vagyunk, amit szeretnénk megtartani évről évre.

● **Mit nyer a csapat az Európa-kupa-szerepléssel?**

Fontos látni, hogy nem csupán a csapat nyer, hanem az egész budapesti kosárlabda-szerető közösség, amely nem csupán a bajnoki mérkőzéseket tudja a helyszínen végigszurkolni, hanem komoly játékerőt képviselő nemzetközi csapatokat láthat sztárjátékosokkal. A Csata játékosai számára természetesen hatalmas fejlődési lehetőség, nem csupán a fiatal játékosok számára, hanem magyar felnőttválogatottjaink is új impulzusokat kaphatnak.

● **Mi az idei szezon kitzűzött célja?**

A realitás, hogy az első hat hely valamelyikén végez csapatunk. Nagyon elégedett lennék, ha a tavalyi ötödik helyezésünket meg tudnánk ismételni.

● **A Nemzeti Közsportegyesület nem csupán névadója a klubnak, de számos területen támogatja egymás munkáját a két szervezet.**

Az egyetem és a csapat között együttműködési megállapodás van, amely alapján névadója klubunknak, használhatjuk létesítményeit, és egyetemi csapatot is versenyeztethetünk a Nemzeti Egyetemi Kosárlabda Bajnokságban (MEFOB). Az egyetem támogatja a munkánkat, mi pedig működtetjük a klubot, és minden szaktudást megadunk edzői, sportorvosi téren. Játékosaink részt vesznek egyetemi eseményeken, legutóbb a Ludovika Piknik és Sportnapon egy sportos állomást működtettünk az akadályversenyben részt vevőknek, de a nemrég alakult Ludovika Cheerleading szakosztály fellépéseinek is teret biztosítunk mérkőzéseink során. A jövőben ezen az úton haladva szeretnénk még jobban integrálódni az egyetem közösségi életébe.

Szerző és Fotó: Szilágyi Dénes

Tudománnyal a tiszta tudatért

Tudományos és hiteles információk szolgáltatása, szakmai folyóirat működtetése, kutatás. A 2020-ban alapított Drogkutató Intézet három legfontosabb területe. A hazai tudomány eddig is jeleskedett a neurobiológia terén, és a rendészeti, valamint az orvostudományok is szép eredményekkel büszkélkedhettek, azonban célzottan a drogokra fókuszáló és ezzel kapcsolatos szakértelmet felvonultató intézmény korábban nem volt az országban. Az intézet kitűzött céljairól és küldetéséről prof. dr. Haller József neurobiológus professzorral, igazgatóval és Christián László rendőr dandártábornokkal, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem oktatási rektorhelyettesével, az Interdiszciplináris Drogzemle főszerkesztőjével beszélgettünk.

● Általában honnan informálódnak az emberek a szerekről?

Haller József: Minden információ egy „klikk” távolságra van tőlünk. Bőségesek, de zűrzavaros az eredetük és a hitelességük, nagyon nehéz eldönteni, melyik információ tudományosan alátámasztott, és melyik származik aktivistáktól. Ezért válik fontossá egy olyan honlap és olyan intézet, amely

mindent megtesz, hogy az általa közölt információk ne vélemények legyenek csupán, hanem megalapozott, tudományos tények.

● Előfordulhat, hogy egyes témákban a szakembereknek is különbözik a véleményük?

H. J.: Az, hogy a szakemberek nem egyformán ítélnék meg egy kérdést, nem igaz. A drogok tudományos

szakirodalmában az ellentmondásos eredmények aránya nem nagyobb, mint bármilyen más területen. Tudományos kutatások folytatásakor a tudomány frontvonalain haladunk, és az információkban mindig van egy kis bizonytalanság. Ez alkalomadtán ellentétes kutatási eredményekhez is vezethet, de a drogtudományon belül – még egyszer hangsúlyozom – ez nem nagyobb,

mint bármelyik másik területen. Természetesen a szakember is ember, a szakembernek is van állásfoglalása, ő is tartozhat bizonyos ideológiákhoz, és lehetnek bizonyos céljai kijelentéseivel. Ez nem azt jelenti, hogy a tudományban a szokásosnál nagyobb ellentmondások lennének jelen, csupán azt, hogy a társadalomnak a kutató is részese, ő is véleményt formál, de ezt nem úgy teszi mint kutató, hanem mint állampolgár. Neki ehhez joga van.

● Hogyan kapcsolódik a drogügyhöz, -helyzethez, valamint az intézethez a rendészet?

Christián László: Sokan úgy gondolják, hogy a drogtémának letéteményese a rendőrség, én ezt kibővíteném, hiszen a biztonság megteremtése is nagyon komplex feladat. Ahogyan nem várható el egyetlen szervezettől, hogy teljeskörűen gondoskodik a közbiztonságról, ebben a speciális feladatban – drogok elleni harc, drogprevenció – is számos segítőtje van a rendőrségnek. Az interdiszciplinaritás abban ragadható meg, hogy az ügyet segítő szereplők olyan támogatást kaphassanak az intézettől, amely segíti a drogtéma különböző aspektusból való megvilágítását. Hiába beszélünk erről a kérdéstről egymástól elszigetelten, ha ezek a vélemények nem találkoznak egymással. Szeretném, ha teret adnánk ezeknek a szakmai véleményeknek; a rendészet részéről nagyon fontos, hogy megismerjük a különböző álláspontokat, majd a tudást a rendőrség működésébe is integráljuk. Ennek fontos felülete lehet az online és nyomtatásban is megjelenő *Drogzemle*.

● Napjainkban melyek a legveszélyesebb drogok?

H. J.: Ez olyan komplex kérdés, amelyre nem létezik igazán jó válasz, hiszen mindegyik veszélyes. Az opiátok, a heroin, kokain, crack, tehát a pszichostimulánsok, mind nagyon veszélyes drogok. Ezeket kevés ember fogyasztja. A marihuána sokkal kevésbé veszélyes, viszont nagyon sok ember fogyasztja.

Akkor hogyan is nézzük a drogok veszélyességét? Nehéz objektív rangsorokat felállítani.

● Mely életszakaszban lép fel legnagyobb arányban drogprobléma?

H. J.: Én ezt a kérdést két részre bontanám. Egyrészt vannak azok a – meggyökeresedett tévhit szerint – elesett, szegény, tanulatlan fiatalok, akik droggal szeretnének egyfajta boldogsághoz jutni. Egy hatszázezer európai fiatal részvételével készült felmérésből kiderült, hogy ők is léteznek. Ugyanakkor azok, akik fiatal korukban droggal próbálkoznak, elsöprő többségben valami pluszt szeretnének. Ők azok, akik jó szociális háttérrel rendelkeznek, jó iskolákba járnak, akár jól is tanulnak, de hétvégén úgy szeretnének kirúgni a hámból, hogy az valami rendkívüli legyen, és ezért nyúlnak droghoz. Ők veszélyben vannak, de nem betegek. Valószínűleg ők fogyasztják a legtöbb drogot, viszont drogfajtától függően egy bizonyos ideig még szabadon felhagyhatnak a fogyasztással. Ennek a rétegnek egy kis része nem hagyja abba, függővé válik, és ők már nem szabadulhatnak a csapdából, rendszeres fogyasztók lesznek. Ha szerencsések, akkor egészen egy elvonókúráig, ha nem szerencsések, akkor halálukig. Őket ebből az állapotból kihúzni komoly addiktológiai, orvosi probléma.

C. L.: Vannak különösen veszélyeztetett kor- és társadalmi csoportok, de a drogprobléma valójában ösztársadalmi probléma. Éppen ezért szükséges beszélnünk róla, és a társadalom felé közvetíteni bizonyos információkat, hogy hiteles helyről tájékozódhassanak. A Drogkutató Intézet fontos küldetése, hogy a társadalom egészét bevonja ebbe a diskurzusba. A probléma az egészségügyi és szociális ellátórendszer mellett gyakran a rendőrségnél, a rendőrnél csapódik le. A rendőrség feladata a közrend és közbiztonság fenntartása, illetve fontos küldetése az is, hogy a bűncselekmények látencija csökkenjen, tehát az olyan elkövetett jogsértések, amelyek nem kerülnek a »

hatóság látókörébe. A kábítószer-bűncselekmények esetében különösen fontos, hogy minél alacsonyabb legyen a látencia. Nem véletlen, hogy a kábítószerekkel kapcsolatos felvilágosítás már az óvodában, bár gyakrabban általános iskolában kezdődik, és főként a rendőrség jelenik meg ebben a szerepkörben. A kérdés kapcsán felmerülő tudatosítás, edukáció kiemelt jelentőséggel bír. A médiában és az interneten rengeteg információ hozzáférhető, a kérdés az, hogy a médiafogyasztó tudja-e szűrni a megjelenő információt, legyen az televíziós sorozat vagy bármilyen médiatartalom. Sokszor szembesülünk azzal egyetemi oktatóként, hogy a hallgatók filmekben megjelenő tartalmakra, élményekre alapozva építik fel érvrendszerüket, álláspontjukat, ami a drogtémában óriási veszély, így ezzel kapcsolatban különösen nagy szükség van a szakemberek megnyilvánulására, a megalapozott, hiteles elmélyült szakmai közbeszédre. Ehhez kívánunk hozzájárulni kezdeményezéseinkkel.

● **Mikor következhet be, hogy más bűncselekményt is magával von a szer iránti kötődés?**

C. L.: Nagyon fontos egy körülményt tisztázni. Mégpedig azt, hogy nem szabad a vizsgálatnak és a társadalmi diskurzus fókuszának kizárólag a fogyasztónál leragadnia. A kábítószerekhez való hozzájutás folyamatát kell vizsgálni, teljes egészében, hogy miként juthatnak hozzá a fogyasztók tiltott szerhez. A hatóság szempontjából ez talán még fontosabb, mint a fogyasztó szerepe. Stratégiaileg a rendőrség célja az, hogy a szerhez való hozzájutás

folyamatát lehetetlenítse el.

H. J.: Hogy melyik drogtól lesz valaki erőszakos? Valójában egyikőtől sem. Egy ezzel kapcsolatos kutatás során jutottunk arra, hogy ha valaki pszichostimuláns hatása alatt áll, akkor nem lesz agresszív, de ingerlékeny igen. Önmagában a drog nem erőszakot előidéző tényező, egyik drogtól sem lesz az ember tolvaj, de még a szexuális erőszakra való képesség is inkább csökken, mint nő. A pszichostimulánsok okozta ingerlékenység belesodorhat valakit erőszakos cselekménybe, de az mindig csak válasz valamire. Eltúlzott válasz, de válasz. A kutatás során arra jutottunk, hogy erőszakos bűncselekmény vagy bármilyen bűncselekményt előidéző tényező az, amikor a függő nincs a drog hatása alatt. Ha a függőségében elér egy bizonyos fokig, és hiányzik neki a szer, akkor bármire képes lehet.

Szerző: Pálfalvi Zoltán

A Drogtudató Intézet nem titkolt célja, hogy az interneten keresztül könnyen meg tudja szólítani a fiatalokat. A letisztult, átlátható honlapon az érdeklődők beszélgetéseket is meghallgathatnak. A közelmúltban például egy kanadai magyar rendőrt kérdeztek a témában; ugyanakkor érintettek, a függőségükből kigyógyulók tapasztalatait is megismerhetik az oldal látogatói.

20 éves a CEPOL

- ahol a járvány lehetőség

A közelmúltban kerek születésnapot ünnepelt a CEPOL, hivatalos nevén az Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynöksége. A szerény kezdetekből mára egyre ismertebb és elismertebb szereplővé váló, immár hét éve budapesti székhelyű szervezet működését az elmúlt másfél évben alaposan átformálta a világjárvány, azonban most újra lehetőség nyílik az online téren kívül is megtartani a tervezett képzéseket.

A CEPOL felállításáról az Európai Unió bel- és igazságügyi együttműködésének elmélyítésében meghatározó szerepet játszó, 1999-es tamperei állam- és kormányfői csúcson született döntés. Az itt elfogadott következtetésekben rendelkeztek egy európai rendőrakadémia (European Police College) felállításáról, ekkor még csak a magasabb rangú rendőrtisztek képzésére, a meglévő nemzeti képzési intézmények hálózataként. A következtetések szerint a CEPOL-nak a tagjelölt országok számára is nyitottnak kellett lennie, így már a kezdetektől lehetőség volt a magyar hatóságok bekapcsolódására is. A CEPOL-t végül 2000-ben állították fel hivatalosan, és 2001-ben kezdte meg működését, ideiglenesen Koppenhágában, majd 2005-től az angliai Bramshillben. Az eleinte a tagállamok által finanszírozott, lényegében a tagállami képzési intézmények hálózatának titkárságaként működő szervezet 2006. január 1-jével hivatalosan is uniós ügynökséggé vált, vagyis működését a közösségi költségvetés fedezi. A hagyományos, tantermi képzések mellett 2007-től megjelent a portfólióban a rövid időtartamú hospitációk szervezése, majd 2009-től az e-learning is.

A brit kormány politikai döntése következtében a CEPOL-nak új székhelyre volt szüksége, amely Budapest lett: az ügynökség 2014. október 1-jétől a magyar állam által biztosított Ó utcai székházban működik. Ezzel a CEPOL az Európai Technológiai Intézet után a második uniós szervezet, amelynek Magyarország ad otthont.

A folyamatosan bővülő feladatok nyomán 2015-ben elfogadták a CEPOL jelenlegi státúumrendeletét, amely újrászabályozta az ügynökség hatáskörét, és egyebek mellett hivatalos nevét is (noha a jól ismert rövidítést megtartották). Mandátuma immár nemcsak a rendőrségi vezetők, hanem valamilyen büntető szervezettel bármely rangú munkatársának

képzésére kiterjed. Egy 2013-as becslés szerint ez az akkori EU-ban 1,9 milliós célközönséget jelentett, ugyanakkor látni kell, hogy a tavalyi rekordévben is még csak szűk 40 ezer fő részesült CEPOL-képzésben, az elmúlt húsz évben pedig összesen mintegy 200 ezer. Rá kell azonban mutatnunk, hogy a CEPOL-képzések nem helyettesítik a nemzeti szintű képzéseket, hanem azokra ráépülve egyes speciális témákban nyújtanak további, európai szintű ismereteket, jellemzően »

20 év számokban

200 000+

rendvédelmi dolgozót
képeztünk

55+

országra kiterjedő
hálózatot hoztunk
létre

16 000+

felhasználó a CEPOL
egyre bővülő online
oktatási platformján

4 300+

fő vett részt a
csereprogramjainkban

olyan területeken, ahol meghatározó az adott bűnözési forma határon átnyúló jellege, vagy éppen a nemzetközi rendészeti együttműködési formák elsajátítására nyílik lehetőség. Ebből a szempontból nézve viszont már tiszteletet parancsolóak az adatok – különös tekintettel arra, hogy az elmúlt évtizedben az évente CEPOL-képzésben részesülők száma mintegy meghússzorozódott.

Ez a fajta dinamikus bővülés egyértelműen az online képzési portfóliónak köszönhető. Az első webináriumokat 2011-ben készítették: tavaly már 105 ilyen volt, közel 20 ezer résztvevővel. Az ügynökség ezenkívül online kurzusokat (valós idejű, oktatóval történő interaktív képzés), valamint egyénileg tanulmányozható online modulokat is kínál 2020-ban korszerűsített e-learning-platformján.

A hagyományos képzési formákat a jelenléti képzések és a hospitációk képviselik. A jelenléti képzések tipikusan egyhetes kurzusok, ezeket egyre nagyobb számban tartják Magyarországon. Az Ó utcai székház mellett a Rendőrség Bőszörményi úti Nemzetközi Oktatási Központjában 2019-ben átadott speciális tanterem (CEPOL Cybercrime Academy) dedikált helyszínt biztosítanak valamennyi „cyber” kurzusnak. A képzések egy részét a korábbi hálózati működés továbbéléseként változatlanul a tagállamok CEPOL-keretpartneri státuszt elnyert intézményeiben tartják meg, azonban ezek költségeit is a CEPOL állja, és biztosítja, hogy ezek a kurzusok is minden tekintetben megfeleljenek az elvárt kritériumoknak. Magyarországon ilyen intézmény a már említett Nemzetközi Oktatási Központ és a Nemzeti Közzolgálati Egyetem is.

A hospitációkat a CEPOL Exchange Programme fogja össze. Ennek keretében előre kiválasztott párokat képeznek a különböző tagállamokból jelentkezők közül, akik kétszer egyhetes időtartamban kölcsönösen tanulmányozzák a másik tagállam hatóságainak működését, munkamódszereit. Az ilyen szoros együttműködés során kialakított személyes kapcsolatok, egymás megismerése alapvető fontosságúak abban, hogy a hatékony nemzetközi bűnügyi együttműködéshez szükséges bizalom kialakuljon az azonos szakterületen dolgozók között.

A CEPOL működését 2020 márciusától alapvetően érintette a koronavírus-világjárvány kitörése, ugyanis a jelenléti

képzéseket és a hospitációkat az Európa-szerte elrendelt lezárások és utazási korlátozások miatt tartósan fel kellett függeszteni, azok hosszú szünet után csak az idei év második felében indultak újra. Ugyanakkor az online képzési portfólió fenntartása és bővítése révén 2020-ban is sikerült a képzésben részt vevők számát növelni, sőt rekordot dönteni. Ennek kapcsán összesen 28, eredetileg jelenléti képzésnek tervezett kurzust sikerült rövid idő alatt online kurzusként megtartani. A Covid-19 kezelése kapcsán említést érdemel, hogy számos webináriumot és egy online konferenciát szenteltek a téma rendészeti vonatkozásainak, a képzési igényekre gyakorolt hatást egy külön jelentésben dolgozták fel. Sőt, a világjárvány kitörése utáni időszakban nemegyszer a CEPOL platformján futottak a hirtelen online formátumba kényszerített tagállami rendészeti képzések is, mivel az ehhez szükséges infrastruktúra egyes tagállamokban nem állt rögtön rendelkezésre.

Az ügynökség a belső munkafolyamatokban is rendkívül rugalmasan reagált a precedens nélküli helyzetre. A lezárások általános hatásain kívül a CEPOL (és persze más hasonló szervezetek) számára külön megoldandó problémaként jelentkezett, hogy 2020 márciusában a Budapesten dolgozó külföldiek nagy része hazatért saját országába, az otthoni munkavégzés tehát ez esetben azt jelentette, hogy a kollégákat országhatárok választották el egymástól. A munkafolyamatok elektronizálásában és az online kapcsolattartási eszközök használatában viszont ekként a pandémia katalizátorként is hatott, a kényszermegoldások sok tekintetben olyan jól beváltak, hogy „békeidőben” is fenntartották az alkalmazásukat. És hogy mit hozhat a jövő? A CEPOL jelenleg a bűnözés és a bűnüldözés digitalizálására koncentrál, hogy képzési palettája megfeleljen a legújabb kihívásoknak. Szintén egyre fontosabbá válik az együttműködés az unión kívüli országokkal: a CEPOL képzési együttműködési megállapodások révén már 15 ilyen ország számára elérhetőek, ezenkívül az ügynökség négy nagy léptékű projektet is visz, amelyek Észak-Afrikától a Kaukázusig segítik a partnerországok bűnüldözési kapacitásainak fejlesztését. A jelenlegi biztonsági környezet mindenesetre azt vetíti előre, hogy a CEPOL-nak a következő húsz évben is bőven lesz feladata.

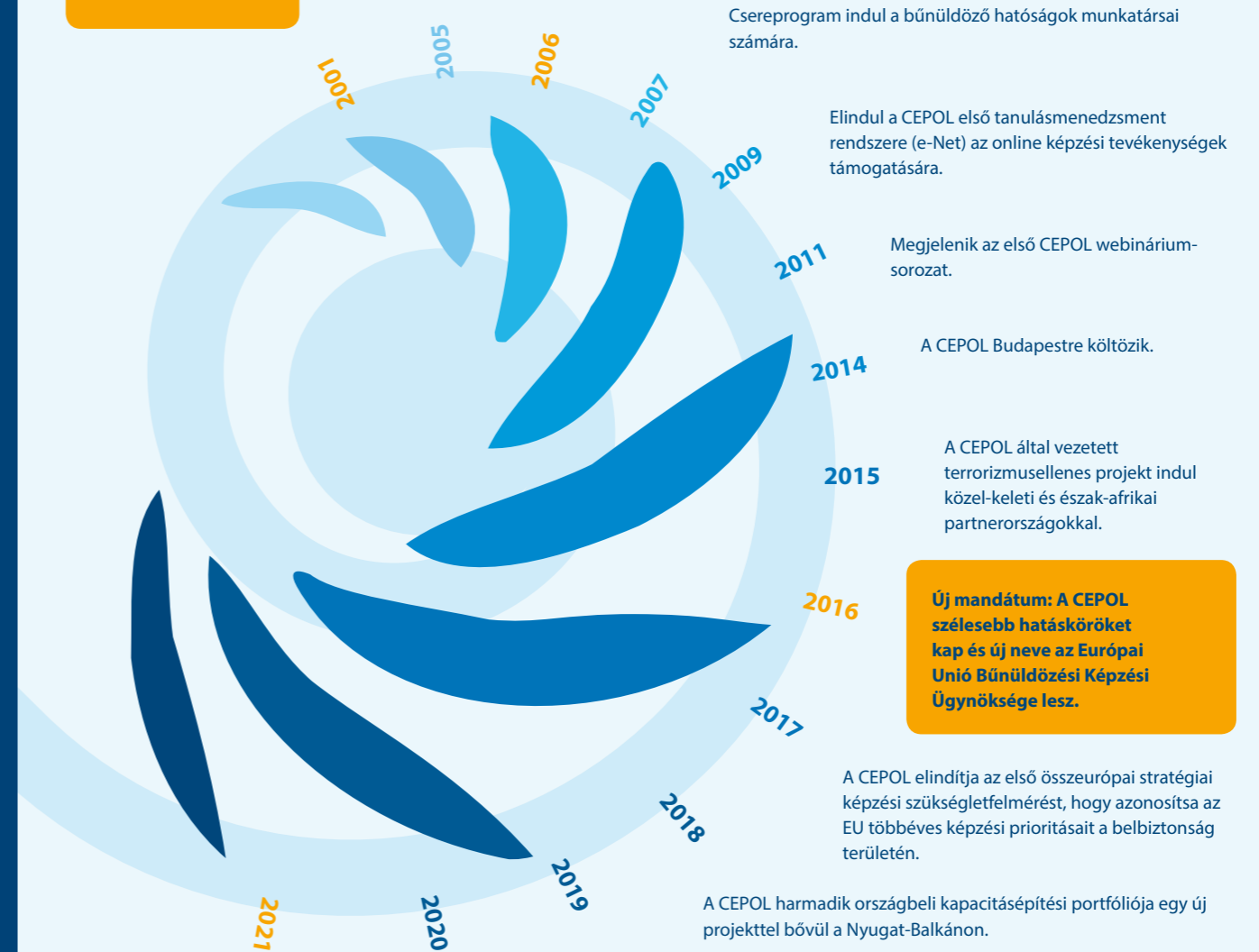
Szerző: Stauber Péter Fotó: CEPOL

A CEPOL nemzeti
rendőrákadémiák,
oktatási központok
és egyetemek
hálózatoként kezdi
úttját.

Az első képzésre
a Francia Nemzeti
Rendőrákadémián
kerül sor.

Létrejön a CEPOL
központja
Bramshillben,
az Egyesült.
Királyságban.

A CEPOL uniós
ügynökséggé alakul.

Tanulás akár útközben is! Elkészül a LEEd mobilalkalmazás, így a CEPOL összes képzése és tananyaga mobilkészüléken is elérhetővé válik a felhasználók számára.

A CEPOL elindítja új online bűnüldözési oktatási platformját, a LEEd-et.

A CEPOL nemzetközi projektjei immár a teljes uniós szomszédsági régióra kiterjednek.

A CEPOL Cybercrime Academy megnyitja kapuit, hogy Európa bűnüldöző hatóságai számára kiberbűnözéssel kapcsolatos ismereteket terjesszen.

20 ÉVES
A
CEPOL
TESZÜNK EGY BIZTONSÁGOS EURÓPÁÉRT

Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogram – egy karrier kezdete

Karrier. Közösség. Nemzetközi tapasztalat.

A diplomás pályakezdők számára több ösztöndíjprogramot is kínál a kormányzat.

Talán a legátfogóbb mind közül a Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogram:

a hazai minisztériumokban szerezhetnek gyakorlati tapasztalatot

azok a harminc év alatti fiatalok, akik Magyarország közigazgatási szakembereiként képzelik el magukat.

A karrierindító programba szeptember 15. és október 15. között jelentkezhetek az érdeklődők, akik közül hatvan fiatal kap lehetőséget a hazai és külföldi munkatapasztalattal, versenyképes fizetést, folyamatos mentori támogatást, valamint heti rendszerességgel szakmai és közéleti képzéseket nyújtó ösztöndíj elnyerésére. A közigazgatás személyzetpolitikai változásainak áttekintése és a közigazgatási életpálya bemutatásának céljából október elején, a szakma neves képviselőinek jelenlétében szerveztek konferenciát a Lónyay–Hatvany-villában.

A rendezvényen több panelbeszélést hallgathattak meg az érdeklődők, a többi között Stumpf István a felsőoktatási modellváltás koordinálásáért felelős kormánybiztos, korábbi kancelláriaminiszter és alkotmánybíró, illetve Navracsics Tibor, a Veszprém-Balaton 2023

Európa Kulturális Fővárosa program megvalósításáért felelős kormánybiztos, korábbi közigazgatási és igazságügyi miniszter beszélgetett a rendszerváltozás óta eltelt időszak közigazgatási politikájáról, illetve a magyar jogállami keretek kialakításáról. Ezt követően Rédey Krisztina, a Miniszterelnöki Kabinetiroda közigazgatási államtitkára és Bordás Gábor, a Miniszterelnöki Kormányiroda közigazgatási államtitkára a napi munkájukba engedtek betekintést. Kendőzetlenül elmondták, mi vár a miniszterelnöki irodákba jelentkező fiatalokra, ismertették a pálya szépségeit és kihívásait. Megmutatták, milyen személyzetpolitikai kérdések mentén alakítják ki csapatukat, illetve milyen szempontok befolyásolják az egyes irodák, osztályok közötti személyi cseréket.

Végezetül bemutakoztak a kormány kiemelt programjai, amelyek lehetőséget biztosítanak a fiatalok számára közigazgatási karrierútjuk megkezdéséhez. A Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogram mellett képviselte magát a Külgazdasági és Külügyminisztérium, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem együttműködésében

megvalósuló Magyar Diplomáciai Akadémia, illetve az NKE és az Igazságügyi Minisztérium által működtetett Nemzetek Európája Karrierprogram is.

A Miniszterelnökség miniszterhelyettese szavaival élve: „A modern eszközök semmit nem érnek rátermett emberek nélkül. Olyanok nélkül, akik értik az őket körülvevő világot, képesek felmérni döntéseik következményét, s önállóan megoldásokkal állnak elő az eléjük kerülő problémákra. Mert ahogy fejlődött a technikai

apparátus, úgy vált a közigazgatási munka egyre kevésbé technikaiává, s ezzel párhuzamosan egyre inkább tartalmivá.” Orbán Balázs

gondolatait alátámasztja az a tény, hogy a magyar közigazgatás feladata mindig is hazánk nemzetközi térben való versenyelőnyének biztosítása volt.

Az MKÖ 2022-es évfolyamára több mint hatszoros volt a túljelentkezés, négyszáznál is többen látták meg a karrierindítás lehetőségét a programban. Ez a szám az utóbbi évek egyik legmagasabbja. A jelentkezők átlagéletkora idén huszonhat év, és a pályázók között a közigazgatás-szervezők, jogászok, közgazdászok, politológusok, szociológusok, bölcsészek; illetve nemzetközi tanulmányok, nemzetközi kapcsolatok, valamint nemzetközi biztonság- és védelempolitikai szakértők mellett klasszikus zongoraművész, fordító és tolmács, katolikus teológus, fogorvos, sportszervező, fotográfus, gépészmérnök, valamint biomérnök szakos hallgató is van. A jelentkezők többsége Budapesten végzett. A vidéki egyetemek közül a Debreceni Egyetem és a Szegedi Tudományegyetem adta a legtöbb jelentkezőt, de számos határon túli magyar hallgató is kipróbálná magát valamelyik magyarországi minisztériumban. Az elmúlt évek erősödő tendenciája, hogy egyre több olyan fiatal is pályázik, aki külföldi egyetemen szerezte diplomáját, például az Egyesült Királyság, Németország, Kína, Dánia, Hollandia, Spanyolország vagy Portugália valamely felsőoktatási intézményében.

Szerző: Pap Melinda Patrícia

Az Egyesült Államok és Magyarország 1921 augusztusában kötötte meg a baráti kapcsolatok létesítéséről szóló szerződést, decemberben pedig az USA követséget nyitott Budapesten.

Bár a történelmi és kulturális kapcsolatok jóval régebbre nyúlnak vissza, a diplomáciai kapcsolatfelvétel hivatalossá és időtállóvá tette a köteléket a két ország között.

„A magyar–amerikai diplomáciai kapcsolatok elmúlt száz éve alatt a nemzetközi rendszerben négy különböző típusú polaritást figyelhettünk meg: a multipoláris II. világháború, a bipoláris hidegháború, a Kína felemelkedése előtti, az Egyesült Államok által vezetett unipoláris pillanat, valamint a jelenlegi, nehezen körülhatárolható, de talán osztott vagy interdependens polaritású korszak. Mind a négy alatt más és más volt a két ország kapcsolata” – áll Mártonffy Balázs, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Amerika Kutatóintézet vezetőjének lapunkhoz eljuttatott elemzésében. A második nagy világégés idején ellenoldalon voltunk az Egyesült Államokkal, de ez nem tekinthető valós értékbeli szembehelyezkedésnek. A bipoláris hidegháború idején ugyan elkülönült blokkokban voltunk, de mégis összekötött minket a közös jellemző: a szabadság

A magyar–amerikai diplomáciai

szeretete. A hidegháború után jött a közös politikai-katonai szövetségi rendszer, azaz NATO-tagságunk, ahol az együttműködés érték- és érdekalapúvá vált. Magyarország a NATO-n belüli szerepvállalásával sokat segített az Egyesült Államoknak: a taszári légbázis használata, az afganisztáni, iraki és koszovói missziós tevékenység, a balti légtérrendészet. „Az amerikai unipolaritás végét követő, jelenlegi potenciális nagyhatalmi tranzíciós időszakban viszont a nemzetközi rendszer stabilitása és polaritása is változásban lévőknek tűnik (hogy az-e, azt az idő eldönti majd). Így a magyar–amerikai és a többi amerikai szövetségi kapcsolatok is egyre inkább a neorealista szövetségi biztonsági dilemmához hasonlítanak. Ebben az egyik nagyhatalommal szövetségben lévő kis-, közép- és regionális hatalmak igyekeznek a nagyhatalmi versengés kiélesedését elkerülni, illetve amennyiben ez elkerülhetetlen, igyekeznek a saját biztonságukat garantálni, és valahogy elérni, hogy ne ők húzzák a legrövidebbet a két nagyhatalom harca közé szorulva” – zárul a politikatudós elemzése.

A magyar–amerikai diplomáciai kapcsolatok századik évfordulója alkalmat ad az amerikaiak és a magyarok, illetve az amerikai magyarok egymáshoz való viszonyulásának elemzésére és az erre ható tényezők felvillantására is. Ebben az egyik érintett volt lapunk segítségére. Breuer Klára, a NKE nemzetközi igazgatója – a lapzártánk előtt érkezett hírek szerint 2022 januárjától hazánk finnországi nagykövete – számára ugyanis a rendszerváltoztatás adott lehetőséget arra, hogy 1991-ben a Külügyminisztériumba kerüljön, így

a diplomáciai munka közelébe jusson. Történt ugyanis, hogy az 1990-ben még Antall József miniszterelnök tanácsadójaként dolgozó közgazdászt, Tar Pált 1991-ben – Zwack Péter utódként – kinevezték Magyarország washingtoni nagykövetévé. Tar Pál új csapatot toborzott, ennek köszönhetően lett Breuer Klára washingtoni sajtóattasé. Munkája során számos módon próbálta Magyarországot megismertetni. A sikerek nem maradtak el, neki köszönhető például, hogy amikor hazánk résztvevője lett a NATO Partnership for Peace programjának, nagyjából néhány óra leforgása alatt sikerült elérnie, hogy az akkori külügyminiszter, Jeszenszky Géza nyilatkozzon az amerikai közszolgálati műsorszóró, a National Public Radio adásában. „A National Public Radio mellett megjelentünk a CNN-ben, de ugyanilyen volt a hétköznapi érdeklődés is, amikor egy ifjú egyetemistának kellett elmondanom, ki volt Bartók Béla” – idézte fel lapunknak Breuer Klára. Sokat segített Magyarország megítélésében az akkor már létező Fulbright-ösztöndíjrendszer, amelynek köszönhetően magyar kutatók is a kinti egyetemekre kerülhettek. Persze, aki szeret kioktatni másokat, akkor is szeretett, de ennek az időszaknak a különleges élménye, az ott élő magyarsággal való kapcsolat „újrafazonírozása” talán feledtetni mindezt. Jellemzően olyan emigrációban élő magyarokról van szó, akik a kommunizmus elől menekültek a tengerentúlra, így fantasztikus volt megélni közeledésüket a nagykövetséghez – mesélte az NKE nemzetközi igazgatója, aki szerint

kapcsolatok 100 centenáriumára

ebben a munkában úttörő szerepet vállaltak az Amerikai–Magyar Koalíció tagjai: Koszorús Ferenc, Lauer Edit, Szekeres Zsolt, Taraszovics Sándor és még sokan mások. Az elmúlt száz év fejlődési ívének megítélése szubjektív. Ám az a tény, hogy 1919. október 5-én az első világháború után az amerikai katonai misszió parancsnokaként hazánkban tevékenykedő Harry Hill Bandholtz nevű amerikai tábornok akadályozta meg, hogy a megszálló román csapatok kifosszák a Magyar Nemzeti Múzeumot, vagy ahogyan Amerika 1956-ban befogadta a menekülteket és Mindszenty József bíboros, hercegprímást a nagykövetségére, illetve hogy az USA őrizte a Szent Koronát Fort Knoxban, és 1978-ban visszaadta az összeomlás

határára igyekvő Magyarországnak, jól jelzi hozzánk való viszonyulásukat. Személyes élményeit felidézve Breuer Klára beszélt id. George Bush 1989-ben mondott beszédéről, amikor megérezve a pillanatot, eldobta papírjait a budapesti Kossuth téren, és fejből kezdett beszélni, szabadságot, békét és hosszú életet kívánva a magyaroknak. Erről a mai napig őriz egy fotót az irodájában, amelyet 2001-ben maga id. George Bush dedikált, amikor – Mádl Ferenc akkori köztársasági elnök tanácsadójaként dolgozva – személyesen is találkoztak az exelnök kitüntetése alkalmával Budapesten.

Bár napjainkban a magyar–amerikai kapcsolatoknak természetszerűleg van ideológiai tehertétele, mégis van ok emelkedett hangnemen is beszélni róla. A kétoldalú kereskedelmi és gazdasági együttműködés ugyanis nagymértékű fejlődést mutatott az elmúlt években. Jelenleg mintegy 1700 amerikai vállalat 106 ezer embert foglalkoztat Magyarországon, az Egyesült Államok az európai országokon kívül a legnagyobb befektető hazánkban, és a legnagyobb nem európai exportpartner is. A kétoldalú kereskedelem 2019-ben 2,3 százalékkal, 5,8 milliárd dollárra nőtt.

Szerző: Tasi Tibor
Fotó: Soós Lajos (MTI)

Budapest, 1989. július 12.
Id. George Bush amerikai elnök és felesége, Barbara Bush
Magyarországon tanuló amerikai diákokkal találkozik a budai Várban.

Quo vadis, Németország?

– A szövetségi választás várható következményei

Korábban a német szövetségi választások kampányidőszakáról, a kancellárjelöltek személyéről és szerepéről beszélgettünk Hettyey Andrással, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomácia Tanszékének egyetemi docensével.

Most azonban a jövőbe tekintünk: arra keressük a választ, hogyan tud a következő kancellár megbirkózni Angela Merkel örökségével, és mire számíthatunk a magyar–német kétoldalú kapcsolatok terén?

- Milyen eredménnyel zárult a szövetségi választás? Az elmúlt hetek fényében hárompárti „jelzőlámpa” koalíció létrejöttére számíthatunk: a Zöldek (zöld) és a Szabaddemokraták (FDP, sárga), valamint Németország Szociáldemokrata Pártja (SPD, piros) által adott kancellár összefogásával. A személyi kérdések ugyan még hátravannak, de eddig úgy

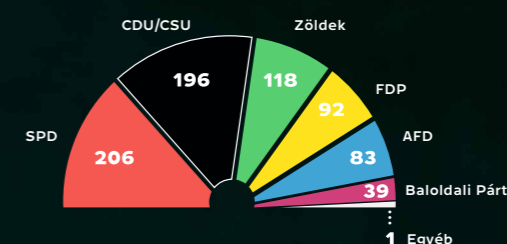
Olaf Stolz az SPD kancellárjelöltje

tűnik, novemberben megválasztható a kancellár. Ez erős stabilitást jelent Németországban, hiszen sokan attól tartottak: karácsonyig sem lesz döntés a kancellár személyéről.

- Elégedett lehet ezzel Európa? Európa talán igen, hiszen egy erős, stabil, megbízható vezetés a kontinens közepén biztonságot teremt. A hárompárti együttműködés során azért valószínűleg lesznek nehezebb döntések, súrlódások.
- Milyen előnye és hátránya lehet, ha a Kereszténydemokrata Unió (CDU) ellenzékbe kerül? Ahogy tizenöt évvel ezelőtt egy ismert SPD-politikus fogalmazott: „Ellenzékben lenni szívás.” Azonban át lehet gondolni, mit szeretnének, megtisztulhatnak a programok terén, személyi újításokat végezhetnek. Ne felejtjük el: attól, hogy Berlinben ellenzékben lesznek, több tartományban is kormányon vannak, ami illik identitásukhoz, vagyis „kormányzópárt” jelleműkhöz.

- A CDU-n belül jelenleg vezetőcsere zajlik. Számomra példátlan önmarcangolás folyik a párton belül, nem igazán látunk eddig ehhez hasonlót. Egy mély válságban lévő párt önmagát diszqualifikálja a másokkal való koalíció lehetőségétől. Persze arra is kíváncsi leszek, ki tud a pártelnökségért folyó harcból győztesként kikerülni és magát kancellárjelöltként felépíteni. Négy év múlva – ha sikerül rendezni a bajor testvérpárttal folyó belső vitát – simán nyerhetnek a következő választáson.
- Miért nyerték el ennyi választó támogatását a középpártok? Új politikai hullámot figyelhetünk meg? A zöldek támogatottsága jobban érthető, hiszen a zöld korszak már nemcsak nyugati jelenség, hanem Közép-Európába is átszivárgott. Nagyon fegyelmzett kampánnyal és pártelnökséggel, megbízható politikai erőként léptek fel, és Annalena

A képviselői helyek megoszlása a huszadik Bundestagban az előzetes eredmények alapján

Az új német kormány lehetséges koalíciója

Baerbock személye is hozzátett ehhez. A szabaddemokraták ilyen mértékű támogatottsága már sokkal meglepőbb, hiszen erősebbek lettek, mint amilyenek szoktak. Itt talán Christian Lindner személye jelenthette a legnagyobb vonzerőt: szerintem nagyon érdekes és tehetséges politikusról van szó. Illetve sok CDU-szavazó vélekedhet úgy, hogy ha „elegem van a CDU-ból és Merkelből, de az SPD nem szimpatikus, akkor már csak az FDP maradt.” Tehát a kereszténydemokratákból kiábrándult polgári középosztály tagjai szavazhattak a szabaddemokratákra. Azonban még mindig csodálkozom az ő sikerükön.

- Mik voltak a főbb egyezkedési pontok a citruskoalíció (Zöldek és Szabaddemokraták) számára? Minden pártnak kompromisszumokat kellett kötnie, a középpártok pedig tisztában voltak azzal, hogy nélkülük az SPD nem lehet győztes. Fontos programpont a minimálbér-emelés, bár ez nem jobboldali liberális politika, de a lakosság szimpatizál az ötlettel, és így Lindner szerint ezt el kell fogadni. Nem lesz adóemelés, amelyről a Zöldek mondtak le, és ez egyértelműen az FDP sikere. Sőt, az autópályákon sebességkorlátozás sem lesz, mivel a szabadság szellemében ezt elleneztek a liberálisok. Az adóügyeken kívül nagyobb konfliktusra nem számíthatunk, a koalíció középpontjában valószínűleg az infrastruktúra-fejlesztés fog állni.
- Hogyan alakult a jobboldali, szélsőségesen nacionalista párt, az AfD támogatottsága?

Talán az AfD támogatottságát tekintve elérte a plafont, újra a leszakadó régiókban ért el sikereket, azonban csökkenthette a párt népszerűségét, hogy már többen költöznek vissza Nyugat-Németországból a keleti tartományokba, mint pár évvel ezelőtt.

- Képes lesz Olaf Stolz a stabil német álláspontot tovább vinni az EU-n belül? Lesz kellő támogatottsága, hogy stabil koalíciós háttérrel kormányozzon. A fokmérő az lesz, hogy a következő válságnál mennyire tud majd megfelelően reagálni, hiszen tudjuk: a válságban ismerszik meg a kompetens politikus.
- Hogy alakulhat a német–magyar viszony? Szerintem nem lesz radikális változás, de több lesz a kritika Németország részéről. A továbbiakban is Brüsszelen keresztül fognak nyomást gyakorolni, ahogy a problémák multilateralizálása mindig is német stratégia volt. Az európai uniós mechanizmusok lesznek a döntő érvényűek.
- Számíthatunk a gazdasági kapcsolatok gyengülésére, ha nagyobb teret nyer a zöldpolitika Németországban? A technikai változás előretörése sokkal nagyobb változás, mint a zöldpolitikaé, úgyhogy nem hinném, hogy változás állna be. A nagy kérdés, hogy a német vállalatok hoznak-e majd ide újításokat, vagy csak addig maradnak, amíg a belső égésű motorokat még lehet hazánkban gyártani.

Szerző: Pap Melinda Patrícia

Gazprom

– földgáz a tűzre?

Diplomáciai csörtéhez vezetett a szeptember 21-én, magyar részről Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter által Oroszországgal aláírt, 10+5 évre szóló gázszállítási szerződés. Az oroszok nem sokkal később leállították az Ukrajnán keresztül érkező gáztranzitot, amelynek kapcsán az ukrán parlamenti képviselők a magyar kisebbségek megleckéztetésének fenyegetésével válaszoltak. Mit kell tudni az orosz gázexportról? Milyen konkrét politikai okok állnak az ukrainai gáztranzit leállításának hátterében? Hogyan hathat ez a magyar-ukrán kapcsolatokra? A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézetének tudományos munkatársával, Rácz Andrással beszélgetve kaphatunk választ minderre.

- Mit kell tudni az orosz Gazprom vállalatról? Merre vezet az orosz gáztranszport? Oroszországban a gáztermelésben több vállalat is részt vesz, az exportot azonban az állami fenntartású Gazprom végzi. Ennek legnagyobb piaca az európai gázpiac, Európába évente nagyjából kétszáz milliárd köbmétert szállítanak. A ma is használatos gázvezetékek a Szovjetunió fennállása alatt épültek ki, amelyek északi ága Fehéroroszország területén lép be, majd Lengyelországon keresztül Nyugat-Európába érkezik, míg a déli ága, a magisztrális gázvezeték Ukrajna felől indul, és Szlovákián keresztül Ausztriába fut be, az ottani gázelosztó pontba. A kétezres években épült meg harmadik nagy útvonalként az Északi Áramlat gázvezeték, amely a Balti-tenger alatt Oroszországból közvetlenül Németországba szállítja a földgázt. Elkészült az Északi Áramlat-2 is; ezekkel azonban nem váltható ki az Ukrajnán keresztül érkező gáztranzit.
- Miért jelentős Ukrajna ebben a tranzitálási folyamatban?

Ukrajna számít a legnagyobb gáztranzit útvonalnak, 2019-ben 89,6 milliárd köbméter gáz érkezett az országon keresztül. A földgáz rugalmas áramtermelést tesz lehetővé, valamint a szén- és olajtüzelésű erőművek kivezetésével nagyobb teret fog nyerni, így Oroszország hosszú távon növelni akarja az Európába irányuló exportját. Bár az Északi Áramlat használatával kiváltható lehetne az ukrán gáztranzit mennyisége, karbantartási költségei ezt nem teszik lehetővé.

- Mít biztosít a magyar-orosz gázszállítási szerződés? Magyarország legfontosabb gázszállítója a Gazprom, jelenleg is meghatározó az orosz gáz mennyiség. A vállalat általában hosszú távú szerződéseket köt, és ez a magyar álláspont szerint is kifizetődő, hiszen biztonságosabbá teszi a lakossági gázellátást. A kölcsönös viszonybiztosítás pedig elősegíti a kiszámíthatóságot (ez a „take or pay” és a „deliver or pay” rendszer). Az előző szerződést huszonöt évre kötötte Magyarország és Oroszország, a mostaniban azonban

sikerült – ugyan a kért három helyett – kettő kilépési pontot beiktatnunk, ezért tíz- plusz öt éves a szeptember végén aláírt szerződés.

- Milyen politikai okok állnak az ukrainai tranzit leállításának hátterében? Az ukrán tranzit sosem volt problémamentes. Bőven 2014 előtt is jelentkeztek kisebb konfliktusok a két ország között. A 2009. januári gázkonfliktus során Ukrajna és Oroszország nem tudott megegyezni a gáztranzit egyik kérdésében, Oroszország leállította az exportot, miután az Ukrajnába érkező földgáz a másik oldalán nem jött ki a vezetékből, eltűnt a tranzitálás során, így megszűnt biztonságosnak lenni. Ezután kezdődött az úgynevezett interkonnektor vezetékek kiépítése, az észak–déli összeköttetések létrehozása révén. A Gazprom a 2009-es események óta igyekszik csökkenteni az Ukrajnán áthaladó tranzitot; ez egy hosszú, konzisztens trend. A 2014-ben kitört, napjainkban hetedik éve fennálló krími konfliktus során Oroszország politikai nyomásgyakorlásra használta

gázexportját. Ez Magyarország szempontjából kiemelten fontos.

- Ukrajna az Európai Bizottságnal megtámadta a magyar-orosz megállapodási szerződést. Milyen következményei lehetnek ennek a magyar-ukrán kapcsolatokra?

Nem gondolom, hogy az Európai Bizottság bármire is juthatna, hiszen a magyar-orosz szerződésben nincs semmi illegális. Nyilván érzékenyen érinti Ukrajnát a gáztranzit által szerzett bevételről való elesés, és bár a nemzetiségileg homogén ukrán parlamenti képviselők a magyar kisebbségek megtorlásával fenyegetőznek, nagyon jól tudják, hogy a szerződésből legkorábban kilépni csak tíz év múlva lehet. Mellesleg a nagyon restriktív ukrán kisebbségi törvények az ukrainai oroszok ellen irányulnak, a többi nemzeti kisebbség csak „járulékos veszteségnek” számít. Magyarországnak viszont meg kell értenie egy hadban álló ország sérülékenységét, Ukrajna számára kényes téma a területén élő kisebbségek esetleges területi követeléseinek kérdése.

Szerző: Pap Melinda Patrícia

Gázvezetéket fektetnek a Fekete-tenger vizébe

Láthatáron a közös európai

Az utóbbi időben felerősödtek a törekvések egy közös európai hírszerző szervezet létrehozására. A megvalósítás lehetősége ugyanakkor kétséges, hiszen a hírszerzés nemzeti hatáskör, fő célja egy ország értékeinek védelme. Így egy közös európai hírszerzés létrehozása nemzeti jogok feladását kívánná. Az együttműködésnek azonban mégis van létjogosultsága, akkor is, ha egy közös hírszerző szervezet egyelőre nincs a láthatáron. Vida Csabát, a Nemzeti Közszerzési Egyetem Nemzetbiztonsági Intézetének docensét kérdeztük.

● Ma milyen formában működnek együtt az európai országok hírszerzéssel foglalkozó szervezetei?

A különböző országok nemzetbiztonsági szolgálatai a történelem során mindig is együttműködtek egymással. Az együttműködés szorosnak és intenzívnek tekinthető, amely esetenként független az országok kétoldalú kapcsolataitól is. A történelem során sokszor előfordult, hogy egyes országok között csak a nemzetbiztonsági szervezetek közötti együttműködés jelentette az egyedüli kapcsolatot. Természetesen a különböző szövetségek tagjai közötti együttműködés mélyebb. A szervezetek közötti nemzetközi együttműködés fő eleme olyan információk megszerzése vagy megerősítése, amelyekre a saját hírszerző rendszer korlátozottan vagy egyáltalán nem képes. Az információcsere esetében csak olyan információk továbbítására kerülhet sor, amelyek nem sértenek nemzeti érdeket, valamint nem veszélyeztetik a saját információk forrását. Az információcsere jellemzően a kölcsönös előnyökön és az arányosság alapul.

● Az Afganisztánban történtek mennyire adnak lendületet a közös európai hírszerzés szükségességének? Az afganisztáni eseményeknek csak közvetett hatásai vannak a hírszerző közösségre, mivel a szövetségi erők kivonása politikai döntés és kényszer volt. Az elmúlt évtizedekben a NATO

és az EU is létrehozott olyan hírszerző szervezeteket, amelyek a szövetségek vezetőinek tájékoztatását látják el. A szövetségi hírszerző szervezetek többségükben elemző-értékelő és nem hírszerző szervezetek, amelyek többségében a szövetséges országok nemzeti hírszerzéseitől

UNIÓS HÍRSZERZÉS CIVIL SZEMMEL

„A terrorizmus elleni hatékony fellépés érdekében mindenképpen szükséges lenne az uniós szintű hírszerzés megerősítése” – mondta el lapunknak Molnár Anna, az NKE Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára. Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke idén szeptemberben beszélt arról, hogy létfontosságú az EU-n belüli hírszerzési együttműködés javítása, aminek érdekében egy „közös helyzetfelismerő központ” létrehozására tett javaslatot. Az Európai Külügyi Szolgálaton belül létezik egy Hírszerző Elemző Központ (INTGEN), valódi közös európai hírszerzés azonban még nem. A korábbi években Franciaországban és Belgiumban elkövetett merényletek arra világítottak rá, hogy a terrorizmus elleni küzdelem a jelenleginél jóval magasabb szintű együttműködést igényel a hírszerzéssel kapcsolatos területeken is. Egy új, titkosszolgálati feladatokat ellátó uniós ügynökség létrehozásának ötlete már az Európai Bizottságban is felmerült, ami számos kérdést vet fel, „az állami szuverenitás, a politikai felügyelet és az elszámoltathatóság nyitott kérdéseit. A tagállamok politikai akaratát nélkül mindez nem megvalósítható” – hangsúlyozta Molnár Anna.

hírszerzés?

kapott információk alapján tájékoztatják a vezetőket. Tehát a nemzeti nemzetbiztonsági szervezetek által megosztott információkkal gazdálkodhatnak. Az elmúlt évtizedekben a NATO és az EU vonatkozásában voltak/vannak törekvések saját hírszerző képességek kialakítására (felderítő repülőgép, pilóta nélküli felderítő eszközök, szárazföldi felderítő rendszerek, felderítő műholdak – képi hírszerzés stb.), de azok eddig alacsony hatékonysággal működtek, tehát a szövetségek változatlanul a tagországok felajánlására szorulnak. Természetesen jelenleg is vannak törekvések közös európai hírszerzés létrehozására, de annak megvalósítására a tagországok nemzeti érdekei miatt minimális esély van. Az európai hírszerzés felállítására akkor lenne lehetőség, ha a tagországok mint nemzetállamok további nemzeti jogukat feladva az integráció erősítése és az egységes európai államok létrehozása mellett foglalnának állást. Erre a jelenlegi helyzetben Európában a jelentős érdekkülönbségek miatt nincs lehetőség. Azaz, jelenleg alapvetően a politikai akarat hiánya áll a közös hírszerző szervezet létrehozásának útjában, mivel olyan mértékű nemzeti jogcsúszásról van szó, amelyet egyik állam sem vállal fel.

● Jogi akadály van egyébként?

Jogi oldalról is számos problémával kell szembenézni egy közös hírszerző szervezet vonatkozásában, amelyek közé tartozik, hogy ki biztosítja, és ki ellenőrzi a különleges – esetenként a jogszabályok megsértését is engedélyező – jogcsúszásokat? Ki engedélyezi és kinek a titkosszolgálati módszerek alkalmazását?

Szerző: Tasi Tibor

Fenntarthatóbb választás a Google segítségével

Az éghajlatváltozás napjainkban nem távoli fenyegetés: egyre inkább helyi és személyes. Világszerte tűzvészek, árvizek és egyéb szélsőséges időjárási viszonyok befolyásolják egészségünket, gazdaságunkat és bolygónk jövőjét. Sürgős és jelentős megoldásokra van szükségünk a sürgető kihívás kezeléséhez. Ezt felismerve a Google amerikai nagyvállalat merész vállalást tett: 2030-ra szén-dioxid-mentes energiával működtetik adatközpontjaikat és campusaikat. De a klímavédelem nem csupán vállalati kérdés, ezért a cégóriás gondolt az egyes emberekre is, akik mostantól – néhány szolgáltatás esetében Magyarországon is – a Google-termékek segítségével hozhatnak fenntartható döntéseket.

Utazzunk és vásároljunk fenntarthatóbban

A Google új funkciókkal segít dönteni az utazással kapcsolatos kérdéseinkben, a közlekedéstől egészen a szállásig. A Google Flights szolgáltatás használata közben az újonnan feltüntetett szén-dioxid-kibocsátási információk alapján mindenki egyszerűen megtalálhatja a legalacsonyabb kibocsátású repülési lehetőséget utazásához. Ha pedig szállodát keresünk, megtehetjük ezt a szálláshely fenntarthatósági alapelvei, hulladékcsökkentési koncepciója és víztakarékossága, vagy a Green Key és EarthCheck minősítése alapján. De nem csupán utazásaink alkalmával vehetjük hasznát az újdonságoknak, hanem például háztartási gépek vásárlása esetén is. A zöld szűrő használatával mosogatógépek, vízmelegítők vagy bármilyen más nagy gép vásárlási adatlapján található információk segítik a költséghatékony, fenntartható lehetőségekre való szűkítést a felhasználó számára.

Közlekedjünk fenntarthatóbban

Az egyik leginkább szén-dioxid-igényes tevékenység, amelyet naponta végzünk, az autóval utazás. Mostantól a Google Maps az Egyesült Államokban – illetve 2022-től Európában – lehetővé teszi a leginkább üzemanyag-takarékos

útvonal kiválasztását, akkor is, ha ez nem a leggyorsabb útvonal. A cég becslései szerint ez az újdonság évente több mint egymillió tonnával csökkentheti a gépjárművek szén-dioxid-kibocsátását, ami több mint kétszáz ezer autót eltávolítását jelenti az útról. Ugyanakkor a zöld opciót kihasználók pénzt is megtakaríthatnak az üzemanyag-fogyasztás csökkentésével. A Google Searchben pedig mostantól könnyebben megtekinthetjük és össze is hasonlíthatjuk a hibrid és elektromos járművek kínálatát a gázüzemű modellekkel – természetesen először ezt is az Egyesült Államok területén. Ennek köszönhetően már vásárlás előtt tisztában lehetünk az autókhoz kapcsolódó mindenfajta fenntartási költséggel.

A leginkább fenntartható közlekedés természetesen nem autóközpontról. A Google Maps statisztikái szerint a világ városaiban 98%-kal nőtt a kerékpáros útvonaltervek használata. Mivel a kerékpárosok nagy része nem telefonnal a kezében teker, nagy könnyebbség lesz az átlagos felhasználók számára, hogy az egyszerűsített navigációt használva gyorsan rápillanthatnak útvonaluk részleteire anélkül, hogy fel kellene oldaniuk a képernyőt. Valós időben követhetik nyomon az érkezési időt, és láthatják az útvonalon található emelkedőket is. De nem csak a saját kerékpárral rendelkezők örülhetnek: a Google Mapsen bővülnek a kerékpár- és robogómegosztási információk is. Megkereshetjük a hozzánk legközelebb eső megosztóállomást, megnézhetjük,

hogyan az adott pillanatban hány jármű áll rendelkezésre, illetve meggyőződhetünk arról, van-e szabad hely, mielőtt elindulnánk az állomásra.

Mesterséges intelligencia a hatékonyabb közlekedési lámpákért

A Google kutatásai azt mutatják, hogy mesterséges intelligencia segítségével sokkal hatékonyabbá tehető a városi közlekedési lámpák. Az Izraelben zajló kísérletek során mesterséges intelligencia jósolja meg a közlekedési körülményeket, és ezek alapján javítanak a lámpák jelzéseinek időzítésén. Ennek következtében 10-20%-os üzemanyag-fogyasztás-csökkenés is elérhető, aminek köszönhetően minden útvonal környezetbarátabbá válhat, függetlenül a rajta haladó autóktól.

Cél: egymilliárd ember fenntartható döntésének segítése. A Google zöld erőfeszítéseinek kiemelt célja, hogy könnyebbé tegye a fenntartható választást felhasználói számára. Számításuk szerint 2022-re a bevezetett zöld szűrőknek köszönhetően egymilliárd embernek segíthetnek fenntartható döntést hozni. Egyéni szinten ezek a döntések kicsinek tűnhetnek, de ha megvannak az eszközeink ahhoz, hogy a saját szintünkön éljünk velük, akkor globális szinten hatalmas eredményeket érhetünk el. Tegyük együtt az éghajlatváltozás ellen, használjuk a zöld szűrőket!

Szerző: Szilágyi Dénes

ZÖLDÍTÉS VAGY ZÖLDRE FESTÉS?

A Google új funkcióinak bevezetéséről és a techcég 2030-as szén-dioxid-mentességi vállalásáról kérdeztük Hetesi Zsoltot, a Víz tudományi Kar Víz- és Környezetbiztonsági Tanszékének docensét.

Elérhető érdemi eredmény a vállalás által?

A nagyvállalatok működése – főleg igaz ez a techóriások elektromos áramigényére – jelentős szénlábnyommal rendelkezik, ami azt jelenti, hogy a cég ökológiai lábnyoma jelentős részét a szén-dioxid-kibocsátás okozza, amelynek kezelése jelentős erőforrást foglal le az ökoszisztémában. Minden ilyen nagyvállalat kibocsátáscsökkentési lépései – ha nem zöldre festésről van szó – hatásosak és példaeértékűek lehetnek.

Mit gondol, a Google most bevezetett újításai képesek embertömegek döntését fenntartható irányba befolyásolni?

Amennyiben közkinccsé teszik, akkor valószínű, bár ellenkező hatás sem elképzelhetetlen. Arra gondolok, hogy létezik egy Jevons-paradoxon nevű jelenség, amely arról szól, hogy ha egy termék kevesebbet fogyaszt, vagy környezetbarátabb, általában nem a szennyezés, vagy a fogyasztás csökken a bevezetésével, hanem több lesz belőle, mint előtte.

Lesz, aki a jövőben alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátás miatt választ drágább repülőjegyet?

Már most is van egy-egy légitársaságnál CO₂-kompenzációra lehetőség a jegy árában, amelyet a társaság éghajlatvédelmi beruházásokba fektethet, vagy karbonkreditet vehet rajta. A karbonkredit az önkéntes szén-dioxid-piac alapegysége, egy kredit egy tonna kibocsátás meg nem történtét igazolja.

Őn fogja használni a Google új funkcióit?

Amennyiben részletesen megismerem, lehetséges; bár csak emiatt nem szereznek be új telefont, hiszen ami jelenleg van, az alkalmazásokhoz biztosan régi.

Közös hullámtérben az

A Víz tudományi Karon működő Hullámtéri Kutatóműhely munkáját segíti az az együttműködés, amelyet a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Huawei kötött. A valós idejű hullámtéri monitoringrendszer kiépítését segítő megállapodást a nemrégiben felújított Budavári Királyi Lovarda épületében tartott Tech4Green csúcstalálkozón kötötték meg.

A Víz tudományi Karon található Hullámtéri Kutatóműhely célja, hogy töltésmagasítások nélkül, a hullámterek rendezésével növelje folyóink árvízlevezető-képességét, fenntartható módon. A munkához mérésekre van szükség, a Huawei az ezeknél felmerülő problémákban tud segíteni az egyetemnek. A munka során rendkívül precízen felméri a vízfelszín alatt lévő meder széles sávját, amely feladathoz állandó internet szükséges.

A tervek szerint ennek biztosításához az óriáscég egy a partra telepíthető mobilállomást építene ki, amely egy mérőcsónakba továbbítaná az adatokat. A techvállalat ezen mérőhajók energiaellátását is megoldaná, még hozzá napelemek segítségével; igaz a hajók teteje korlátozza a lehetőségeket, így ezen még dolgozni kell.

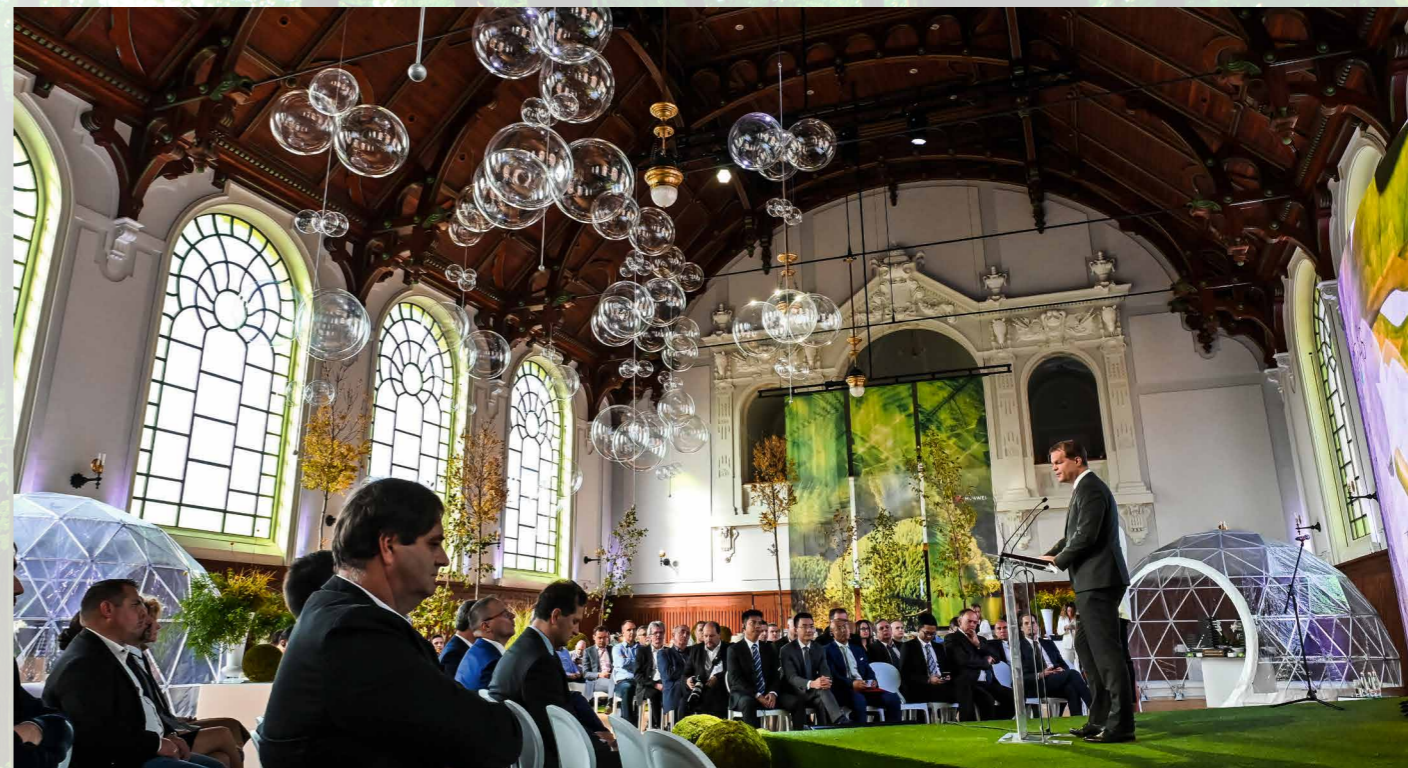
A technológia és fenntarthatóság kapcsolatát bemutató Tech4Green csúcstalálkozón Koltay András rektor arról beszélt, hogy az NKE életében mindenhol tetten érhető a fenntarthatóságra való törekvés, minden hallgató tanul a fenntartható fejlődésről, „az Egyetem működtetése energetikai, vízellátási és hulladékgazdálkodási szempontból is kapcsolódik a fenntarthatóság elveihöz”. „A fenntartható vízgazdálkodás terén

az NKE szintet lépett azzal, hogy 2017-ben megalapította Víz tudományi Karát” – hangsúlyozta Koltay András, aki hozzátette: az elmúlt négy évben számos olyan projekt volt, amelyben a fenntartható környezet és a körforgásos gazdálkodás szerepelt vezérmotívumként. Ilyen volt az okostelepülési vízgazdálkodással, a szennyvíz alapú energiatermeléssel vagy

a mikroszennyezők szerepével foglalkozó program, de a Balaton vízminőségének javítását szolgáló monitoring-hálózat fejlesztése is. A Huawei pedig most a fenntartható árvízi biztonság megteremtése érdekében alapított Hullámtéri Kutatóműhely munkájában nyújt segítséget. A fejlesztések hatékonyan hozzájárulhatnak a vízügy digitalizációjához. A Duna-Dráva Nemzeti Park vízmegőrzési projekt

NKE és a Huawei

kapcsán létrejött megállapodást Koltay András rektor és Geese Mariann, a Huawei Technologies Hungary Kft. és Nyugat-Balkánért felelős kormányzati kapcsolatok kommunikációs igazgatója írta alá.

Az eseményen Palkovics László innovációs és technológiai miniszter azt mondta: Magyarország szempontjából a legfontosabb technológiák a digitalizációhoz és az energiahatékonyságot javító zöldtechnológiákhoz kapcsolódnak, a Huawei mindkettőt leképezi. „Ha a jelenlegi tendencia folytatódik, Magyarország el fogja érni a 2030-ra kitűzött klímacélokot. Most arról tárgyalunk, hogyan tudnánk 40-ről 55 százalékra emelni a kibocsátás-csökkentést” – mondta előadásában Palkovics László, aki szerint ehhez a célhoz technológia kell. A jövő»

egyik legfontosabb technológiája pedig az akkumulátor, az energiátárolás lesz. Magyarország azt a célt tűzte ki, hogy Európában a második legnagyobb gyártókapacitással bíró tagállam legyen Németország után. „Világszerte a Huawei mintegy 3000 szakembere dolgozik azért, hogy a napenergia legyen az első számú energiaforrása az emberiségnek” – hangsúlyozta Colin Cai. A Huawei Technologies Hungary vezérigazgatója kiemelte: megoldásaikkal eddig 403,4 milliárd kilowattóra zöld energiát termeltek világszerte, ami 200 millió tonna szén-dioxid-kibocsátás-megtakarítást jelent. A Huawei várakozása szerint 2030-ra a jelenlegi háromszorosára, mintegy 6,5 GW-ra, 2040-re pedig 10 GW-ra nőhet a magyarországi napelemes kapacitás. A vállalat szerint a közeljövő egyik égető kérdése az lesz, hogy az áramhálózati fejlesztés képes lesz-e lekövetni a „zöld áram” forradalmát. Ezért a jövő egyik legfontosabb trendje az energiátárolás lehet, azaz, hogy nemcsak helyben termeljük, hanem helyben is tároljuk a zöld energiát. A konferencián a Huawei és a magyar állam hosszú távú együttműködéséről is aláírtak közös szándéknyilatkozatot. „A Huawei továbbra is elkötelezett amellett, hogy támogassa Magyarország digitális átalakulását az oktatás, a hálózatfejlesztés, a kkv-k és az alapvető infrastruktúra kiépítése területén. Emellett okosváros-megoldásainkkal szeretnénk hozzájárulni Magyarországon a fenntarthatóság és a környezetvédelem biztosításához, valamint az életkörülmények javításához egyaránt. Ezt vállaltuk a most aláírt szándéknyilatkozatban” – fejtette ki Colin Cai.

Szerző: Tasi Tibor
Fotó: Szilágyi Dénes

ZÖLD EGYETEM

Az esemény után Koltay András az egyetem fenntarthatósággal összefüggő törekvéseiről nyilatkozott a Ludovika Tv-nek. „Büszkék lehetünk rá, hogy az országban egyedül nálunk van minden alapszakon kötelező Fenntartható fejlődés tantárgy; de koncepció szintjén – a bajai Víztudományi Kar szakembereinek bevonásával – campusaink okosítását és fenntarthatóvá tételét is kidolgoztuk korábban.” A rektor hangsúlyozta a példamutatás fontosságát, kiemelve az egyetemi gépjárműflotta elektromos autóinak használatát és az irodai szelektív hulladékgyűjtést. Bíró Tibor, a bajai Víztudományi Kar dékánja a Huawei-együttműködés keretében megvalósuló fejlesztések alkalmazási lehetőségéről beszélt a Ludovika Tv-nek adott interjújában. „Elsősorban vízminőség-védelmi monitoringrendszer kiépítésénél használhatjuk a Huawei technológiáját. A mérési pontok – vízhozammérés, vízminőségi mérés, hidromorfológiai mérés esetében – sokszor lefedettségűt elzárt terekre esnek, ahol szükségünk van internetellátásra. Nem csupán erre, hanem napelemes rendszerével az energiaellátásra is megoldást kínál a Huawei.” A kar dékánja kiemelte: a technológia segítségével, a töltésezett vízfolyások holtágainak, holtmedreinek a vizsgálatán kívül sekélytavak kutatásánál és számos egyéb területen is alkalmazható a modern technológia.

Alkalmazkodnunk kell a klímaváltozás okozta szélsőségekhez

Napjainkban a klímaváltozásnak köszönhetően gyakoribbak a szélsőséges időjárási jelenségek: míg bizonyos régiókban gyakrabban jelentkeznek aszályos időszakok, más területeken egyre több csapadék hull. A nagy mennyiségben, hirtelen lezúduló csapadékesemények villámárvizek kialakulásához vezetnek, amelyek következményeivel számos helyen kellett szembenézni az utóbbi időszakban. Ezt a témát járták körül a Víztudományi Karon rendezett Villámárvíz és Dombvidéki Vizrendezés Konferencia előadói.

„Napjaink egyik fontos környezeti, gazdasági és társadalmi problémája az éghajlatváltozás” – emelte ki köszöntőjében Réthy Pál. A közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkár elmondta: egyre gyakoribbak hazánkban a villámárvizek, mert éghajlatunk kedvez a jelenségnek. A korábbi időszakról eltérő viszonyokhoz való alkalmazkodás új gondolkodásmódot és a probléma iránti érzékenyítést tesz szükségessé mindannyiunk részéről. Bíró Tibor

dékán megnyitójában üdvözölte a konferencia iránti nagy érdeklődést. Szöllösi-Nagy András, a Víztudományi Kar professzora – a konferencia ötletgazdája – a klímaváltozás villámárvizekre gyakorolt hatásairól beszélt nyitóelőadásában. A professzor felidézte a júliusi németországi természeti katasztrófát: az érintett területeken olyan villámárvíz alakult ki, amely ez idáig példa nélküli volt Európában; egyúttal emlékeztetett a közelmúlt

más jelentős árvizeire is. Kiemelte, hogy a tapasztalt szélsőségek ellenére is még sokan vannak, akik tagadják a klímaváltozás hatásait. Szükség van paradigmaváltásra: az adaptív vízgazdálkodás irányába kell indulnunk. Adaptív vízgazdálkodás alatt az időben és térben változó környezeti és egyéb körülményekhez való alkalmazkodás képességét és gyakorlatát értjük. Az ezt leginkább kiképzés-teremtő tényezők globális szinten a környezetváltozáson »

belül a klímaváltozás, a világ népességgyarapodása, az élelmiszer- és az energiabiztonság igényei, a technológiai meglepetések és a geopolitikai változások.

Radics Kornélia, az Országos Meteorológiai Szolgálat elnöke ismertette a várható hazai hidrometeorológiai trendeket. Mint mondta, az elmúlt százhusz év statisztikáját nézve a csapadékmennyiség nem sokat változott, az adatsor szerint azonban a csapadék okozhat meglepetéseket. Kiemelte, hogy a legcsapadékosabb évet, 2010-et követte a legszárazabb év. Arról is beszámolt, hogy az elmúlt negyven évben megnőtt a villámárvizes napok száma. Jackovics Péter tűzoltó ezredes, a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Veszélyhelyzet-kezelési Főosztály főosztályvezetője, a villámárvízzel

szembeni védekezési feladatokról tájékoztatta a konferencia résztvevőit. Balatonyi László, az Országos Vízügyi Főigazgatóság Települési Vízgazdálkodási Osztály osztályvezetője, a Víz tudományi Kar Víz- és Környezetbiztonsági Tanszékének adjunktusa a villámárvíz kialakulásának magyarországi kockázatáról, megelőző intézkedésekről és az előrejelzés lehetőségeiről tartott átfogó előadást. Dukai Miklós, a Belügyminisztérium önkormányzati helyettes államtitkára előadásán keresztül betekintést kaphattunk abba, hogy az önkormányzatoknak milyen szerepe és lehetőségei vannak az árvízi védekezésben. A konferencia délutáni szekcióját Elek Ádám, az Országos Vízügyi Főigazgatóság osztályvezetője nyitotta, aki a helyi vízkárelhárítás műszaki és államigazgatási feladatainak

jogi szabályozásáról tartott előadást. Engi Zsuzsanna, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Vízrendezési és Öntözési Osztály osztályvezetője előadásában arról hallhattunk, hogy az éghajlatváltozásra válaszul milyen természetközeli, a villámárvizeket figyelembe vevő lehetőségek vannak a dombvidéki kisvízfolyások rendezésére. Dobos Endre, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Földrajz-Geoinformatika Intézet, Természetföldrajz-Környezettan Intézeti Tanszék tanszékvezetője ismertette, hogy a talajhasználatnak milyen szerepe van a dombvidéki vízrendezésben. Bíró Tibor dékán előadásában arra hívta fel a figyelmet, hogy a várható csapadékintenzitás növekedése a mérési módszerek fejlesztését teszi szükségessé. Szólt arról is, hogy milyen változások történtek a mérések tekintetében, kiemelve a hiperspektrális technológia gyakorlati hasznát. A dékán ismertette a magyaregregyi mérőtelep fejlesztési koncepcióját. A közkedvelt gyakorlati helyszínen olyan mintavízgyűjtőt terveznek kialakítani, amely bárhol megállja a helyét – mondta a dékán. Az előadások sorát Kerékgyártó Csaba, a Magyar Biztosítók Szövetségének főtítkárhelyettese zárta, aki a villámárvizek közgazdasági vetületeiről tájékoztatta a konferencia résztvevőit. A rendezvény panelbeszélgetéssel zárult, amelyen megvitatották a szakmai előadásokkal kapcsolatban felmerült kérdéseket, valamint lehetőség nyílt hozzászólni az elhangzottakhoz. A konferencia előadásaiból világossá vált, hogy fel kell készülnünk a szélsőségek kezelésére, illetve törekednünk kell a globális felmelegedés megfékezésére. Megváltozott a világ működése, és most meg kell változtatnunk az ezzel kapcsolatos gondolkodásmódunkat. Törekednünk kell arra, hogy a jövőben csökkentsük az éghajlatváltozást negatívan befolyásoló tényezőket, különben beláthatatlan mértékű időjárási szélsőségekkel nézhetünk szembe.

Szerző: Bárdos Mónika

Fotó: AFP, EPA, MTI

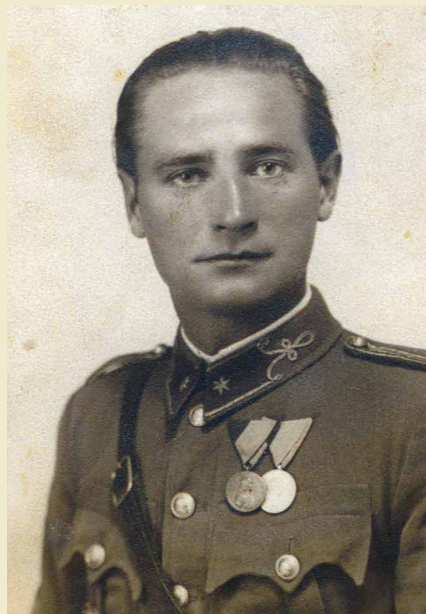
VILLÁMÁRVIZEK EURÓPÁBAN

Villámárvíz során viszonylag kis területen olyan nagy mennyiségű víz gyűlik össze, amelyet a hagyományos elvezető rendszerek már nem tudnak kezelni. A patakok, folyók kilépnek medrükből, az árkok, csatornák hirtelen megtelnek. A villámárvíz lefutása csupán néhány órán keresztül tart, következménye azonban tartós, akár tragikus kimenetelű is lehet. Júliusban Svájcól Alsó-Szászországig egy hatalmas, alacsony légnyomású zivatargóc alakult ki. A meleg, nedves légtömegek napokig tartózkodtak egy helyben, heves esőzéseket okozva. A Bernd névre keresztelt ciklon Lotaringiától a Ruhr-vidékig okozta a legintenzívebb csapadékhullást, különösen a belga–német határ mentén. Hazánkat sem kerülik el a klímaváltozás okozta időjárási anomáliák. Júniusban Heves megyét sújtotta villámárvíz, júliusban pedig Dél- és Nyugat-Magyarországra zúdult rövid idő alatt nagy mennyiségű csapadék, amelynek hatására árhullámok indultak el a kisvízfolyásokon. A Pinka, a Répce és a Gyöngyös vízszintjei megemelkedtek, de a medrükben levonultak, árvízveszélyt nem okoztak, így készültséget sehol sem kellett elrendelni. Szeptember végén azonban az Őrségben, Bajánsenyén és Őriszentpéteren nagyobb károkat okozott az órákon át tartó felhőszakadás.

Kuriózumok

Perjés Géza hágyatékaiból

Perjés Géza a 20. század második felének legnagyobb hatású hadtörténésze. Hágyatékainak gondozását felesége, Éva asszony a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karára bízta. A hágyatéka kutatása során került elő a közelmúltban két eddig kiadatlan mű, amelyek most egy kötetbe szerkesztve láttak napvilágot.

ahol megsebesült. Ahogy később írta: „ekkor váltam férfivá”. Ausztriában esett hadifogságba, ezután bekapcsolódott a magyar hadtörténeti kutatásokba, egyebek mellett a „régibbi hadseregek” harcászataival, hadászataival, logisztikájával, lélektanával kapcsolatos kérdések érdekelték, de a török hódítás, a költő és hadvezér Zrínyi Miklós élete, a mohácsi csata és a második világháború tapasztala-

tainak feldolgozása is – ismertette a Ludovikás Életutak: Olyan foglalkozás, mint a többi? című kiállítás megnyitóján Padányi József vezérőrnagy, egyetemi tanár. A hadtörténész a rendszerváltás után feladatot vállalt a magyar tisztképzés megújítását célzó tervek kidolgozásában. A Ludovika-történeti Kutatóműhely vezetője kiemelte: Perjés Géza korának kiemelkedő hadtörténésze,

a mezőgazdasági termelés és a hadsereg 18. századi élelmiszeréről folytatott kutatásaiban unikálisan, igazi interdiszciplináris módon ötvözte az eltérő tudományágak – hadtudomány, statisztika, matematika – eredményeit. A kiállítás üzenete az, hogy soha nem szabad feladni, mert mindig lehet találni olyan feladatot, amely átlendít a nehézségeken – fogalmazott Padányi József, aki „egyedülálló gyűjteménynek” nevezte a Perjés Géza felesége által a karnak adományozott hágyatékat, amelynek feldolgozása során bukkantak a Tisztképzés a Magyar Királyi Honvédségben és az Olyan foglalkozás, mint a többi? című kiadatlan írásokra. Ezek szerepelnek a bemutatott Tisztképzés című kötetben. Perjés Géza levéltári kutatások és saját személyes tapasztalatai alapján dolgozta fel a magyar tisztképzés 1920 és az 1940-es évek közötti történetét. Az 1992-ben elkészült Tisztképzés a Magyar Királyi Honvédségben című mű egy helyzetelemzés, a kötetben három fejezet szól a Ludovika Akadémiáról – mondta a könyvbemutatón Padányi József, aki hozzátette: az 1994-ben íródott Olyan foglalkozás, mint a többi? című írás pedig a honvédtiszti hivatásról szól, aktualitását bizonyítja, hogy ma is napirenden vannak a tisztképzés hatékonyabbá tételének kérdései.

Szerző: Tasi Tibor

Fotó: Szilágyi Dénes, Egyetemi Könyvtár

Perjés Gézával hosszú időn át dolgozott együtt Szakály Sándor, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár főigazgatója. A történész kutatásaihoz sok hasznos tanácsot kapott az elméletileg felkészült szakembertől. „Azon történészek közé tartozott, akik a tekintélyt tisztelték, de nem alázatosan. Tehát a másik véleményét elfogadta, egy tekintélyes történészt is, de ez nem jelentette azt, hogy ha ő úgy érezte: az általa föltárt források alapján övé az igazság, azt ne védte volna meg” – fogalmazott a Ludovika TV-ben Szakály Sándor. Hozzátette: bár Perjés Géza nem szerzett tudományos fokozatot, mégis tekintélye volt a történész szakmában, kultusza ma is él a Ludovika Akadémia jogutódjában, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen.

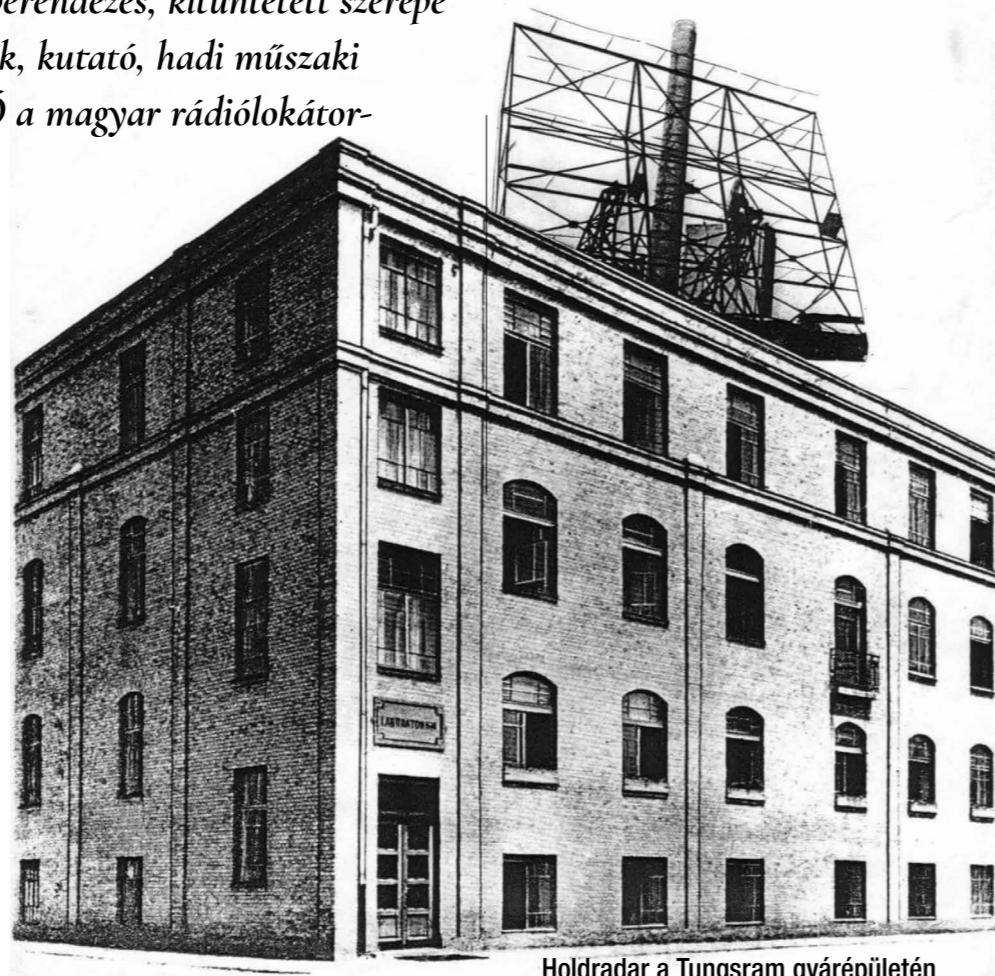
KATONAI RADAR – FEJLESZTÉSEK

a második világháborúban

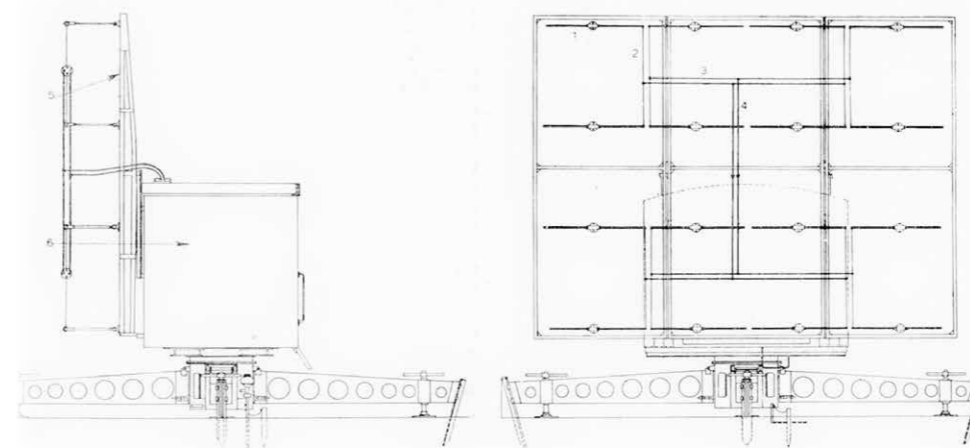
75 éve annak, hogy Bay Zoltán híres holdradarkísérletével megmérte a Föld–Hold-távolságot. A bravúr a magyar űrkutatás kezdetét jelentette, ám mindez a detektálást végző berendezés nélkül nem valósulhatott volna meg. Abban, hogy a trianoni békediktátum által korlátok közé szorított Magyarországnak mégis rendelkezésére álljon a távolságmérést végző radarberendezés, kitüntetett szerepe volt Jáky József fejlesztőmérnök, kutató, hadi műszaki törzskari (hmtk) ezredesnek. Ő a magyar rádiólokátor-fejlesztések atyja.

75 éve annak, hogy Bay Zoltán híres holdradarkísérletével megmérte a Föld–Hold-távolságot. A bravúr a magyar űrkutatás kezdetét jelentette, ám mindez a detektálást végző berendezés nélkül nem valósulhatott volna meg. Abban, hogy a trianoni békediktátum által korlátok közé szorított Magyarországnak mégis rendelkezésére álljon a távolságmérést végző radarberendezés, kitüntetett szerepe volt Jáky József fejlesztőmérnök, kutató, hadi műszaki törzskari (hmtk) ezredesnek. Ő a magyar rádiólokátor-fejlesztések atyja. A trianoni békediktátum nemesak a színvonalas hadsereg fenntartását, hanem a haditechnikai kutatás-fejlesztés lehetőségét is megtiltotta Magyarországnak. A békeparancs rendelkezéseinek értelmében a hadsereg

részére tiltott terület volt a katonai rádiózás is. Mindezt a műegyetemi rádióklub létrehozásával játszották ki, amelynek tagjai – a később a Ludovika Akadémián is tanító – fiatal katonamérnökök voltak. A Műszaki Egyetem melletti laktanyában, titokban ugyan, de már 1920-ban megalapították a Haditechnikai Intézetet, ahol a tudomány, az ipar és a Magyar Királyi

Holdradar a Tungstam gyárépületén

Honvédség szakemberei dolgoztak együtt. A Magyar Királyi Honvéd Haditechnikai Intézet (HTI) 1930-as hivatalos megalakításával egyidőben nyitották meg annak elektronikai laboratóriumát. „Ebben a laborban tervezték meg és kísérletezték ki többek között a Toldi harckocsi, az Ansaldo kisharckocsi és a Csaba páncélkocsi rádióit is.

„A HTI a magyar katonai rádiók kikísérletezésében, például az R7-esén, már a 20-as évek végétől együtt dolgozott Istvánffy (Rainer) Edvinnel is, akivel később a Bay-csoportban is közösen munkálkodtak” – áll Hajdú Ferenc mk. ezredes, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Haditechnikai Tanszék docensének a témában született írásában. Az intézet a katonai rádiós fejlesztésekben is élen járt, együtt munkálkodott az akkori magyar műszaki elit tagjaival. A rádiólokátorokkal történő helymeghatározás elméleti alapjai akkoriban ismertek voltak, a gyakorlatban a II. világháborúban lezajlott angliai légi csata során láttak napvilágot. Az összecsapás során ugyanis a szemben álló felek

egymás kölcsönös zavarásából értesülhettek a rádiólokátorok használatáról. A csatának a Honvédelmi Minisztériumban történt elemzése vezetett arra a felismerésre, hogy radarokra – a hatékony védekezés érdekében – bizony, Magyarország légvédelmének is szüksége van.

1941 decemberében látogatott Jáky József hmtk. ezredes egy magyar delegációval Németországba, tulajdonképpen ő volt az első magyar, aki látott működő rádiólokátor-állomást. A látogatás során megismerték a Freya elnevezésű német felderítő rádiólokátort, a kis Würzburg tűzvezető radart, a nagy Würzburg vadászirányító lokátorállomást és a repülőgép-fedélzeti radart, a Lichtensteint.

A Haditechnikai Intézet felmérte, hogy Budapest légvédelméhez négy darab felderítő, harminc darab tűzvető, tíz vadászirányító és négy repülőgép-fedélzeti rádiólokátor szükséges, országos szinten pedig nagyságrendekkel több, például felderítő, vadászirányító és repülőgép-fedélzeti rádiólokátorból száz-száz darab. A németek azonban mindössze néhány

Würzburgot és egy Freyát ajánlottak megvételre, így nem volt mit tenni, Magyarországnak saját fejlesztésű rádiólokátor-állomásokat kellett építenie. A Haditechnikai Intézetben valószínűleg készültek is erre, hiszen a Bay Zoltán által vezetett csoport 1941 októberében már működött, holott még a németekkel zajlottak az import- és együttműködési tárgyalások. Bay Zoltán és csoportja Jáky kérésére és támogatásával kidolgozta a radar elemeit, olyan világszínvonalú megoldásokat létrehozva, amelyek évtizedekkel előzték meg a kor színvonalát – magyarózta lapunknak Hajdú Ferenc ezredes, aki hozzátette: a Jáky kezében összpontosuló katonai követelményrendszer, a megfelelő tudás és az ipari kapcsolatok nyújtotta háttér volt az, aminek köszönhetően összeállt a hazai katonai radarfejlesztés terve. Jáky ugyanis ismerte a hazai katonai szükségleteket, a műszaki elit tagjait, és olyan tudományos ismeretekkel is rendelkezett, amelyek alkalmassá tették a munkaszervezésre és a katonai követelmények megfogalmazására is. Ennek eredménye beszédes nevekkel fémjelzett berendezések sora lett. Négy alapvető rádiólokátor-típust terveztek meg: a Sast (felderítő), a Borbálát (tűzvető), a Baglyot (vadászirányító) és a Turult (repülőgép-fedélzeti). Végül négy darab Sas távolfelderítő radar készült el és állt hadrendbe, amelyek a támadó repülőgépeket több mint 200 km távolságból voltak képesek észlelni. A négy példányból két-két darabot Sáríba és Lovasberénybe telepítettek, amelyek Budapest légvédelmének részei voltak. Elkészült négy darab Borbála, amelyeket a légvédelmi tűzérsegnek szántak, de a »

német megszállás után ezeket erkölcsi okokból már nem fejezték be, ráadásul a gyár nem is kapott repülőgépeket a beszállásukhoz. Úgy hírlik, szintén nem sikerült befejezni az újpesti Bamert telephelyén a Bagoly-típus első két darabját sem, amelyek a vadászrepülő célra vezetését oldották volna meg. Turulból egy készült éjszakai vadászrepülőgépek fedélzeti berendezésének, a prototípust egy Messerschmitt-210-es vadászrepülőgépbe építették be és így próbálták ki, de a munka végül ez esetben is abbamaradt. „Engem csodálattal tölt el az a teljesítmény, melynek során magyar tudósok, a hazai ipar és a Honvédség mérnökei mindössze két-három év alatt képesek voltak ezen a területen beérni a világ akkori katonai műszaki fejlesztéseinek színvonalát” – fogalmazott Hajdú Ferenc.

Szerző: Tasi Tibor

JÁKY JÓZSEF

Janicsék József 1897. március 26-án született Eperjesen, nevét 1933-ban magyarosította Jákyra. Az érettségi után, 1915. november 13-án mint önkéntes vonult be a cs. és kir. 34. gyalogezredhez. Hat hónapot töltött az orosz fronton, ezután végezte el a tartalékos tiszti iskolát 1916-ban, rá egy évre pedig

a Ludovika akadémiai tanfolyamot, amely után hivatásos hadnagy lett. A vesztes I. világháború után, 1918-ban távíró iskolát végzett, 1920-ban alosztálytishti és összekötő tanfolyamokat, majd az 1923-as évfolyammal már a hetedik félévre iratkozott be a Műegyetem gépészmérnöki tagozatára. Ezzel egyidőben a Ludovika Akadémián tanított is. A Magyar Királyi Honvéd Haditechnikai Intézet 1930-as hivatalos megalakításával kinevezték az elektronikai labor vezetőjévé, amelyet nyolc évig vezetett. 1940-ben alezredes, 1942-ben hmtk. ezredes. 1941-ben Németországban tanulmányúton vett részt a rádiólokátorokkal kapcsolatban. 1943-ban kinevezték a lokátorügyek miniszteri biztosának, Bay Zoltánnal a magyar lokátorfejlesztés és -gyártás beindítása volt a feladata. Ő volt Bay katonai parancsnoka. A HTI kitelepítése után a Hadik laktanyában maradt. 1945 januárjában a XI. kerületi, Súlyom utcai lakását tűzérési találat érte, ezért családjával a HTI elektronikai labor alagsorában lévő transzformátorhelyiségbe költözött. Pár nappal később egy szovjet légi támadás során egy bomba az alagsorban robbant fel, megölve Jákyt, a feleségét és két lányát. Kétéves kislánya életben maradt, mert házvezetónőjük ölében ült, aki a testével megvédte. Jáky Józsefet katonai tiszteletadás mellett 1946. május 8-án helyezték örök nyugalomra a Farkasréti temetőben. Halálával a magyar katonai rádiózás hőskorának egyik legnagyobb vezető műszaki egyéniségét veszítette el. Emlékére a HM Haditechnikai Intézet Automatizálási és Lokátor Osztálya a Magyar Honvédség medinai radarszázadának lokátorával, 2000. október 12-én este újra megmérte a Föld–Hold-távolságot.

A megérthetővé tett politikatudomány

Immáron a magyar olvasók is kezükbe vehetik az összehasonlító politikatudomány híres és sokak által a legmegalappozottabbnak tartott tankönyvét, amely itthon a Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában jelent meg.

Kívülről a politikát legtöbbször csak szüntelen harenak és vetélkedésnek látjuk a hatalom megszerzéséért. De vajon mi történik a felszín alatt? Vannak-e a politikának saját szabályai, törvényszerűségei? Érdemes-e vizsgálni a környező, esetleg a távolabb fekvő országok politikai berendezkedését? Kínálhat-e ez tanulságokat saját hazánk számára?

Az *Összehasonlító kormányzattan és politikatudomány* című tankönyv nemesak a fenti kérdésekre kínál válaszokat, hanem átfogóan hasonlítja össze a legkülönbözőbb kormányokat és politikai rendszereket a világban. Ezzel segíti az olvasókat abban, hogy megértsék saját hazájukon túl a többi ország politikai rendszerének intézményeit; illetőleg eligazodjanak a világon már megvalósult kormányzatok, politikai rendszerek és kultúrák különböző formái között. A könyv vizsgálja a demokratikus és autoriter rendszerek közötti különbségeket, a kormányzatok intézményeit és a politikai részvétel különféle formáit is. A számos érdekes, de jól követhető tanulási funkcióval is felszerelt kötet legfőbb célja, hogy a politikatudomány alapvető kérdéseit többféle szempontból is megvizsgálva hozza közelebb az olvasóhoz. A könyv az összehasonlító politika legfontosabb elméleteinek és módszereinek áttekintésével kezdődik, majd

átter a főbb intézmények, például az állam, az alkotmány, a bíróságok, a választások, a választók, az érdekcsoportok és a politikai gazdaságtan tanulmányozására. Ezen túlmenően két közös szál húzódik végig a kötet fejezetein – a demokrácia törekvése és a kormányzatba vetett bizalom esikkenése –, ez is mutatja, hogy a szerzők teljes mértékben figyelembe veszik a politikában az utóbbi időben világszerte végbement gyors változásokat. Közülük ketten, Rod Hague és Martin Harrop a Newcastle-i Egyetem oktatói, míg John McCormick a politikatudomány professzora az Indiana Egyetemen, az Amerikai Egyesült Államokban.

A magyar kötet az angol nyelvű változat 11. kiadása alapján készült (Red Globe Press, 2019). A kiadvány hazai szakmai lektora Pócza Kálmán, az NKE EJKK Politika- és Államelméleti Intézetének intézetvezető-helyettese volt. A kötet első tíz fejezetét Mogyorósi Zoltán és Pócza Kálmán, míg a 11–20. fejezetet Ujlaki Anna fordította.

Szerző: Sarnyai Tibor

Rod Hague – Martin Harrop – John McCormick: *Összehasonlító kormányzattan és politikatudomány*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021.

Hogyan látja világunkat a konzervativizmus?

*Igazi hiánypótló művet
nyújt át az olvasónak
a Ludovika Egyetemi Kiadó:
immár magyar nyelven is
olvashatjuk a nyugati
konzervatív gondolkodás
kézikönyvként összegyűjtött
történetét, így a legnevesebb
szerzők alapvető nézeteit.*

A konzervatív gondolkodás története Edmund Burke ír politikai gondolkodó *Töprengések a francia forradalomról* című művével indult, azaz voltaképpen a francia forradalom ellenhatásaként jött létre. Az azóta eltelt időben különféle szerzők sok irányban gazdagították a konzervativizmus irodalmát. Érdeemes lehet tehát a 21. század elején összefoglalni, hogyan alakult az eszme története.

Erre tesz nagyívű kísérletet a most magyarul is megjelenő könyvében Francesco Giubilei olasz politológus, publicista, könyvkiadó, egyetemi oktató, akit a Forbes magazin a 100 legbefolyásosabb 30 év alatti olasz közé sorolt. Kiadói tevékenysége mellett rendszeres szerzője olyan vezető konzervatív folyóiratoknak, mint az *Il Giornale*, a *The American Conservative* és a *The European Conservative*. A beneventói Giustino Fortunato Egyetem oktatója

2017 óta. A Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában megjelenő könyve a nyugati konzervativizmust alapjainban meghatározó szerzők és műveik bemutatására vállalkozik, azaz jól használható kézikönyvként nyújtja át mindezt a téma iránt érdeklődő olvasónak. A több tucat konzervatív gondolkodó műveinek és életrajzának elemzésével az európai – és részben az amerikai – konzervativizmus szerves képe rajzolódik ki.

A könyv első része általánosságban elemzi a konzervativizmust, annak történelmi eredetét és értékeit vizsgálva, míg a második fele földrajzi alapon mutatja be a legfontosabb európai konzervatív gondolkodókat, de rövid említést kap benne az amerikai és az orosz konzervativizmus is. A könyv a konzervatív gondolkodók műveiből kiindulva, ugyanakkor más filozófiai, politikai irányokkal is párbeszédet

folytatva nyújt szilárd kulturális alapot a jelen társadalmának vizsgálatához. Többek között az is kiderül a kötetből: konzervatívnak lenni egyáltalán nem azt jelenti, hogy a múltat teljes mozdulatlanságában kell helyreállítani, vagy az újításokat teljes mértékben el kell utasítani. Sokkal inkább jelenti azt, hogy érdemes elismerni azon alapvető értékek létezését, amelyekre az európai civilizáció évszázadok óta épül. Egy olyan világban, amelyet eluraltak a progresszívnek kikiáltott eszmék, azért is jó eszköz lehet ez a könyv, mert képes arra, hogy a téma iránt fogékonyakban elmélyítse a korszellem ellenében folyó, nonkonformista gondolkodás képességét.

Szerző: Sarnyai Tibor

Francesco Giubilei: A nyugati konzervatív gondolkodás kézikönyve. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021.

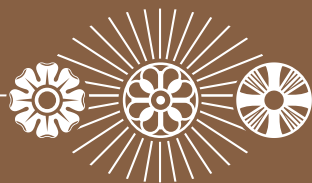

LUDOVIKA PODCAST

Az adások visszahallgathatók az alábbi streamingszolgáltatók felületein!

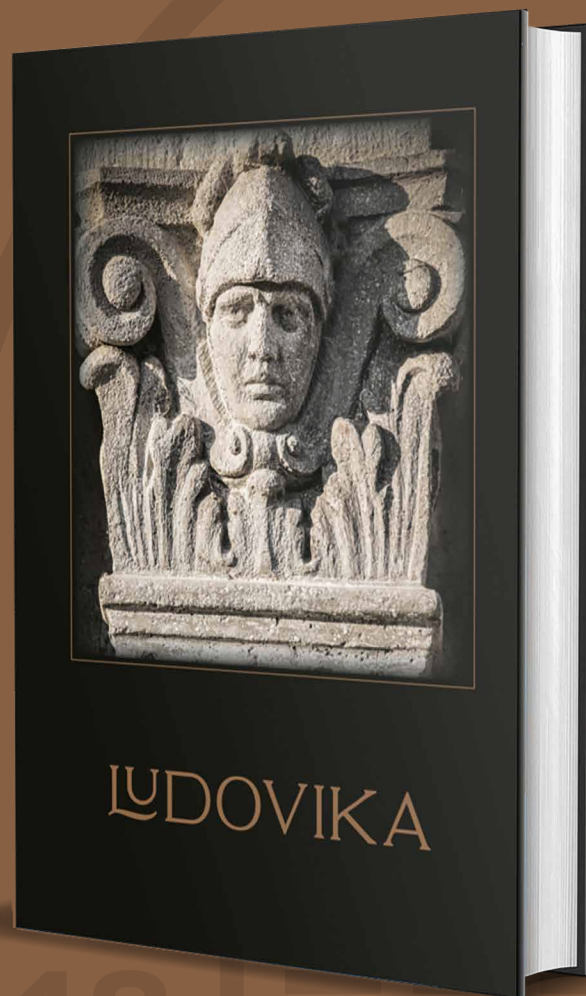
IMPRESSZUM • **bonum publicum** a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem magazinja • IX. évfolyam 8. szám. • Felelős kiadó: Nemzeti Közszerkeleti Egyetem
• A kiadásért felel: Koltay András rektor • Főszerkesztő: Szilágyi Dénes, email: bonum.publicum@uni-nke.hu • Tervezőszerkesztő: Tóth Zoltán
• Olvasószerkesztő: Bujdosó Hajnalka • Újságírók: Bárdos Mónika, Gyertyánfyné Kovács Lilla, Pap Melinda, Sarnyai Tibor, Tasi Tibor
• Hirdetések: Albert Máté Tibor, Darabos Dávid és Fehér Angéla • A szerkesztőség címe: NKE Tóparti épület; 1089 Budapest, Diószegi Sámuel utca 23.
• Tel.: (1)432-9000/20409 • Címlapfotó: NASA • Stockfotó: Depositphoto • Nyomdai munka: PAUKER Nyomdaipari Kft. • Felelős vezető: Vértés Gábor ügyvezető igazgató

Jelen kötet nemcsak a magyar honvédtisztképzés otthonának, a Ludovika Akadémia eszményének és az intézménynek otthont adó épületnek és környezetének történetét meséli el imponáló részletességgel, hanem mindezt bele is ágyazza a katonai nevelés birodalmi, majd kifejezetten magyar tanítás- és neveléstörténetébe, e gazdag és roppant fontos terület változásainak majd három évszázadot végigkísérő, adat- és gondolatgazdag, de az emberi arcokat is láttató, érzékeltető panorámájába.

Részlet Csorba László előszavából

**Megjelenés:
2021. december 8.**

Ludovika Könyvesbolt

Nemzeti Közszerológati Egyetem, Oktatási Központ
1083 Budapest, Úllói út 82.
+36 1 432 9000/ 20 444-es mellék
vasarlas@ludovika.hu

Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig: 7.30–16.00-ig,
pénteken: 7.30–13.30-ig
webshop.ludovika.hu

  Ludovika Egyetemi Kiadó

**NEMZETI
KÖZSZERÓGALATI
EGYETEM**
LUDOVIKA

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ